

OSOBY BEZ PŘÍSTŘEŠÍ

—

ANALÝZA POTŘEB

Březen 2012

Vypracovala: Mgr. Petra Dobiášová

OBSAH

1.	INFORMACE O ŠETŘENÍ – METODOLOGIE A SBĚR DAT.....	4
2.	HLAVNÍ CÍLE PROJEKTU.....	6
3.	FENOMÉN BEZDOMOVECTVÍ.....	7
5.1.	Legislativní východiska.....	7
5.2.	Definice bezdomovectví.....	8
4.	INFORMACE O SLEDOVANÉ LOKALITĚ.....	10
5.1.	Poloha sledované lokality v rámci Středočeského kraje.....	10
5.2.	Počet obyvatel.....	11
5.3.	Specifika lokality.....	11
5.4.	Problematika bezdomovectví v rámci Středočeského kraje.....	12
5.	SWOT ANALÝZA.....	13
6.	DETAILNÍ ANALÝZA.....	14
6.1.	Stručný popis vývoje bezdomovectví v regionu.....	14
6.2.	Popis bezdomovecké populace ve městě.....	14
6.3.	Subjektivně vnímané příčiny ztráty přístřeší.....	17
6.4.	Životní styl osob bez přístřeší ve městě.....	18
6.5.	Zdravotní stav.....	19
6.6.	Problémy a momentální starosti osob bez přístřeší.....	20
6.7.	Navrhovaná řešení.....	21
6.8.	Pohled do budoucna.....	22
6.9.	Hodnocení sociálních služeb.....	22
6.10.	Spolupráce mezi poskytovateli a orgány státní správy.....	23
6.11.	Klienti Azylového domu sv. Jakuba.....	23
6.12.	Klienti Azylového domu pro ženy s dětmi.....	24
7.	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ MEZI KLIENTY FARNÍ CHARITY BEROUN.....	26
8.1.	Původ berounských bezdomovců.....	26
8.2.	Sociodemografická struktura klientů.....	27
8.3.	Délka života stráveného na ulici.....	29
8.4.	Subjektivní hodnocení příčin současné životní situace.....	30
8.5.	Subjektivní hodnocení možností prevence před ztrátou bydlení.....	32
8.	ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ.....	33
9.1.	Oblast sociálních služeb.....	33
9.2.	Oblast zdravotnictví.....	39

9.3.	Oblast zaměstnanosti	40
9.4.	Problematika „brownfields“ na území města.....	40
9.5.	Prevence rizikového jevu bezdomovectví.....	41
9.6.	Informovanost veřejnosti o problematice bezdomovectví.....	41
9.	SEZNAM POSKYTOVATELŮ SLUŽEB PRO DANOU CÍLOVOU SKUPINU.....	42
10.	MAPA LOKALIT OHROŽENÝCH SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM	46

1. INFORMACE O ŠETŘENÍ – METODOLOGIE A SBĚR DAT

Poznatky shrnují výsledky z **19 individuálních hloubkových rozhovorů** s uživateli z řad osob bez přístřeší a poskytovateli sociálních služeb pro bezdomoveckou populaci. Zjištění z těchto rozhovorů jsme následně doplnili analýzou dat získaných dotazníkovým šetřením, které proběhlo mezi klienty Denního centra, Azylového domu sv. Jakuba a Terénní služby Farní charity Beroun. Šetření bylo realizováno v průběhu února 2012.

Informace o struktuře vzorku

V rámci šetření výzkumný tým realizoval 10 hloubkových individuálních rozhovorů s lidmi bez domova. Výzkumu se zúčastnily tyto osoby:

- muž, 56 let, na ulici několik let, pravděpodobně s psychiatrickou diagnózou, alkoholik;
- muž, 60 let, slovenské národnosti, na ulici necelý rok, propuštěn z výkonu trestu, alkoholik;
- muž, 30 let, na ulici necelý rok, uživatel drog;
- muž, 38 let, na ulici necelý rok, uživatel drog, diabetik;
- žena, 23 let, na ulici několik let, s drogovou minulostí;
- žena, 25 let, na ulici několik týdnů, pravděpodobně uživatelka drog;
- žena, 30 let, na ulici několik let, s drogovou minulostí;
- žena, 38 let, žijící několik let v zahradním domku na okraji města;
- muž, cca 50 let, žijící několik let v zahradním domku na okraji města;
- muž, 31 let, klient Azylového domu sv. Jakuba.

Rozhovory s osobami bez přístřeší probíhaly v jejich přirozeném prostředí – na lavičce ve městě, v jejich provizorním příbytku, případně v Denním centru během projektu Teplá židle¹ a v Azylovém domě sv. Jakuba. V rámci společného rozhovoru jsme se snažili identifikovat povahu a příčiny jejich potíží, společně jsme se snažili definovat jejich možné řešení. Hlavní témata se obvykle týkala aktuálních potíží respondentů, které měly přímý dopad na kvalitu jejich současného života. Všichni oslovení respondenti vykazovali ochotu o svých problémech hovořit.

Uvědomujeme si však, že osoby bez přístřeší nejsou často kvůli svému zdravotnímu handicapu či momentálnímu stavu schopni sebereflexe. Proto jsme v rámci našeho šetření oslovili také poskytovatele sociálních služeb, kteří mají dlouhodobou zkušenost s touto cílovou skupinou, a dokáží tak popsat jejich potřeby a zájmy. Dále jsme tedy pro účely našeho šetření realizovali 7 hloubkových rozhovorů se zástupci poskytovatelů sociálních služeb. Výzkumného projektu se tak zúčastnili:

¹ Lidé bez přístřeší měli možnost strávit noci v Denním centru během arktických zimních teplot, které Českou republiku zasáhly v únoru 2012, strávit v Denním centru. Centrum bylo otevřeno od 18 do 6 hodin. Projekt byl financován městem Beroun.

- 1 zástupce Azylového domu a domu na půl cesty Berounka (Český červený kříž);
- 3 zástupci Denního centra pro osoby bez přístřeší (Farní charita Beroun);
- 2 zástupci Azylového domu u sv. Jakuba a noclehárny (Farní charita Beroun);
- 1 zástupce Terénního programu (Farní charita Beroun).

Dále jsme také oslovili 2 zástupce represivních složek:

- 1 zástupce Městské policie Beroun
- 1 zástupce Policie ČR

Pro doplnění informací jsme telefonicky kontaktovali zástupce organizace Magdaléna, o.p.s.² a zástupce Dětského domova a Mateřské školy speciální v Berouně.

Na kvalitativní část šetření jsme následně navázali krátkým dotazníkovým šetřením, které proběhlo mezi klienty nízkoprahového zařízení a azylového domu Farní charity Beroun. Takto se nám podařilo získat doplňující informace od **18** klientů Denního centra a **7** klientů Azylového domu sv. Jakuba.

² Tato organizace zajišťuje terénní program pro oblast Berounska pro cílovou skupinu uživatelů návykových látek.

2. HLAVNÍ CÍLE PROJEKTU

Bezdomovectví představuje nejzávažnější formu sociálního vyloučení³ jedince z majoritní společnosti. Tento stav velmi úzce souvisí se ztrátou bydlení, s problematikou chudoby, s užíváním návykových látek a s různými druhy psychiatrických diagnóz. Tato závěrečná zpráva nemá ambice řešit fenomén bezdomovectví v obecné rovině, ale shrnuje základní zjištěné poznatky o problematice bezdomovectví v Berouně.

Hlavní cíle šetření byly:

- **Získání základních informací** o sledované cílové skupině. Naším cílem bylo popsat následující parametry:
 - základní sociodemografické informace sledované populace;
 - jak se lidé na ulici „dostali“, odkud a s jakými problémy přišli;
 - jak vypadá jejich každodenní život;
 - jaké řeší problémy;
 - jaké jsou vztahy v rámci populace osob bez přístřeší;
 - jak vidí svoji budoucnost.
- **Ve vztahu k sociálním službám určených pro sledovanou populaci jsme řešili:**
 - proces sociálního začleňování bezdomovců v souvislosti s nabídkou služeb v lokalitě Berounska;
 - limity těchto osob pro jejich sociálního začleňování (objektivní i subjektivní, vnitřní a vnější);
 - možnosti dalšího rozvoje služeb, které by napomohly ke sociálního začleňování bezdomovců v lokalitě.
- **Ve vztahu k městu Beroun jsme se zaměřili na:**
 - migraci bezdomovecké populace;
 - popis ohrožených lokalit;
 - možnosti, jak zmírnit negativní jevy, které bezdomovectví doprovázejí ve vztahu k běžným občanům města.

Zpráva byla zpracována pro potřeby komunitního plánování sociálních služeb v Berouně v rámci projektu „Komunitně plánujeme v Berouně“.

³ Sociální vyloučení obecně znamená vyčlenění osoby či skupiny mimo běžný život většinové společnosti a nemožnost se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace (viz Zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb.).

3. FENOMÉN BEZDOMOVECTVÍ

5.1. Legislativní východiska⁴

Mezinárodní deklarace, úmluvy a pakty zaměřující se na lidská práva, ve velkém měřítku schválené a přijaté i Českou republikou, uznávají právo každého jednotlivce na přiměřenou životní úroveň pro něj a jeho rodinu, zahrnující v to dostatečnou výživu, šatstvo, byt, lékařskou péči a na neustálé zlepšování životních podmínek. Příkladem zde může být Všeobecná deklarace lidských práv (čl. 25) nebo Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (čl. 11). Listina základních práv a svobod, jako součást ústavního pořádku České republiky, dále uvádí např. právo na zachování lidské důstojnosti (čl. 10) a právo na ochranu zdraví, zdravotní péči a zdravotní pomůcky (čl. 31). Tato práva platí pro každého.

Česká republika nemá ve své nynější legislativě žádný zákon zaměřený na řešení problematiky bezdomovectví. Neobsahuje ani zřetelné a společné definování pojmu bezdomovec nebo bezdomovectví. Toto je také jeden z hlavních důvodů, který znemožňuje systémové řešení bezdomovectví v České republice.

Zákon č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů v §3 definuje bezdomovce jako osobu bez státního občanství. Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, ve znění pozdějších předpisů, v §10 nahlíží jako na bezdomovce na osoby, které mají za adresu svého trvalého pobytu uvedenou podatelnu příslušného obecního úřadu. Zákon č. 108/2006 Sb. jmenuje třikrát „osoby bez přístřeší“ (§ 61, 63, 69), jednou „osoby v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení“ (§ 57), ale terminologii nedefinuje. Podobně chápe bezdomovce i zákon č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi. Jiné zákony znají pojmy „osoby nepřizpůsobené“, resp. „osoby nepřizpůsobivé“, do nichž lze zařadit vedle bezdomovců i jiné skupiny osob.

Pomoc bezdomovcům a osobám bezdomovectvím ohroženým česká legislativa řeší z pohledu poskytování sociálních služeb a z hlediska finanční podpory a pomoci. Sociální služby, včetně těch pro bezdomovce, jsou stanoveny v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Poskytování pomoci k zajištění základních životních podmínek fyzickým osobám, které se nacházejí v hmotné nouzi, prostřednictvím dávek pomoci v hmotné nouzi, je upraveno zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Státní sociální podpora v zákoně č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, je zaměřena na podporu jiných okruhů osob (rodiny s dětmi, vlastníci nebo nájemci bytu, který je hlášen k trvalému pobytu, atd.). S touto problematikou souvisí i zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu.

Zákonem striktně stanovené podmínky o jakékoli možné finanční podpoře jsou však zásadně v rozporu s možnostmi a schopnostmi bezdomovců, takže většina z nejvíce bezdomovectvím zasažených a viditelných osob na tyto dávky nedosahuje.

⁴ Přejato z „Koncepce pro postupné řešení problematiky bezdomovectví v Praze v letech 2012 – 2020“

Zdravotní péče o občany ČR, jež by měla tedy stejným měřítkem platit i pro bezdomovce, je v legislativě ČR zakotvena v Zákoně č. 20/1996 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, v Zákoně č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů. Tyto zákony jsou v praxi často pro bezdomovce nefunkční, standardní zdravotní péče je pro ně prakticky nedostupná.

5.2. Definice bezdomovectví

Bezdomovci jsou lidé bez domova či bez přístřeší. Podle definice organizace FEANTSA⁵ je bezdomovectví vymezeno:

- stavem bez přístřeší (osoby přežívající venku, případně v noclehárně);
- stavem bez bytu (osoby v ubytovnách, osoby v azylových domech, osoby bez domova před opuštěním institucí jako jsou věznice, dětské domovy);
- bydlením v nejistých podmínkách (osoby ohrožené vystěhováním, osoby ohrožené domácím násilím);
- bydlením v nedostatečných podmínkách (osoby žijící v nevhodných, provizorních podmínkách).

Příčiny bezdomovectví Hradecký, Hradecká⁶ rozdělují na:

- objektivní příčiny;
- subjektivní příčiny.

K objektivním příčinám bezdomovectví patří celkové společenské klima s politikou zaměstnanosti, bytovou a sociální politikou státu. Tyto objektivní faktory jedinec ovlivnit nemůže.

Subjektivní faktory vzniku bezdomovectví vyplývají z sociální situace jednotlivého člověka, jež je podmíněna jeho vlastní schopností sociální adaptace ve společnosti. Řadíme sem rodinné zázemí člověka⁷, vzdělání, zaměstnání atd.

Bezdomovce můžeme rozdělit na⁸:

- zjevné;
- skryté;
- potencionální.

Zjevní bezdomovci jsou ti, o nichž víme, že jsou bez domova, a oni sami svou situaci také tak vnímají. Z této skupiny se pak rekrutují klienti sociálních služeb (klienti denních center, azylových domů, terénních programů apod.), pouze někteří z nich pobírají sociální dávky.

Na rozdíl od zjevných nejsou skrytí bezdomovci klienty sociálních služeb. Jsou to lidé, na kterých na první pohled nemusíme poznat, že jsou bezdomovci. Skrytí bezdomovci s institucemi nespolupracují, nevyužívají sociální služby, dávky nepobírají, často mění místo svého působiště, neplatí zdravotní a sociální pojištění, jejich evidence je obtížná.

Třetí skupinou je potencionální bezdomovectví. Pokud hovoříme o potencionálním bezdomovectví, mluvíme o lidech akutně ohrožených ztrátou domova (obývající domy určené k

⁵ Evropská federace národních sdružení pracujících s bezdomovci

⁶ HRADECKÁ, V., HRADECKÝ, I.: *Bezdomovectví – extrémní vyloučení*. Praha: Naděje, 1996.

⁷ Převážná část bezdomovců pochází ze sociálně patologických rodin.

⁸ HRADECKÁ, V., HRADECKÝ, I.: *Bezdomovectví – extrémní vyloučení*. Praha: Naděje, 1996.

demolici, bydlící v podnájmech bez uzavřené platné nájemní smlouvy, bydlící bez nájemní smlouvy, obývající squaty apod.). K potenciálním bezdomovcům se také řadí osoby po propuštění z výkonu trestu, po opuštění výchovných ústavů, léčeben, dlouhodobě nezaměstnaní, sociálně slabí občané v produktivním věku či důchodci, kteří žijí na hranici chudoby.

Mezi osoby ohrožené bezdomovectvím tedy především patří⁹:

- mladí lidé vyrůstající v sociálně slabých rodinách, často jen s jedním rodičem či s prarodiči bez pevných rodinných vazeb¹⁰;
- lidé se zkušeností s pobytem v ústavech (dětské domovy, ústavní výchovná zařízení, věznice¹¹ apod.);
- osoby s poruchou osobnosti či jinou psychiatrickou diagnózou;
- osoby s rodinnými či partnerskými problémy;
- osoby se sklonem k alternativnímu způsobu života;
- osoby finančně negramotné;
- osoby dlouhodobě nezaměstnané;
- osoby znevýhodněné na trhu práce;
- sociálně slabí a hendikepovaní senioři;
- migranti, kteří přicházejí jako levná pracovní síla;
- lidé závislí na alkoholu a drogách, případně lidé s touto životní zkušeností.

⁹ Hradecká, Hradecký (1996, s. 58).

¹⁰ Pojmeme riziková rodina se označují:

- rodiny s dospělým alkoholikem,
- rodiny s členem závislým na drogách,
- rodiny s dospělými či mladistvými delikventy,
- rodiny s členy majícími psychickou poruchu nebo mentálně retardované,
- rodiny se zneužívanou nebo týranou ženou,
- rodiny s týranými dětmi,
- rodiny se sexuálně či emočně zneužívanými dětmi,
- rodiny svobodných matek,
- rodiny rekonstruované,
- rodiny romské,
- rodiny migrantů a rodiny hledající azyl.

Faktory následně ovlivňující vznik kriminality se u těchto osob v dětství projevují jako záškoláctví, lhaní, útěky z domova, malé krádeže, apod. Následně se tyto problematické projevy mohou vyvinout v delikventní chování.

¹¹ Část bezdomovců s kriminální zkušeností se dopouští drobné trestné činnosti z nouze nebo příležitostně. Tato skupina osob páchá kriminalitu drobnějšího charakteru, není schopná promyšlených větších kriminálních akcí.

4. INFORMACE O SLEDOVANÉ LOKALITĚ

5.1. Poloha sledované lokality v rámci Středočeského kraje

Beroun je jedním z 10 bývalých okresních měst Středočeského kraje. V současné době vykonává přenesenou státní správu jako obec s rozšířenou pravomocí zhruba na polovině území bývalého okresu (zbytek spadá pod obec Hořovice). Správní obvod Beroun leží v západní části Středočeského kraje. Sousedí s obvody Hořovice, Rakovník, Kladno, Černošice a Dobříš.

Správní obvod obce s rozšířenou působností Beroun je vymezen územím obcí: Bavoryně, Beroun, Broumy, Bubovice, Bykoš, Hlásná Třebaň, Hudlice, Hýskov, Chodouň, Chrustenice, Chyňava, Karlštejn, Koněprusy, Korno, Králův Dvůr, Kublov, Liteň, Loděnice, Lužce, Málkov, Měňany, Mezouň, Mořina, Mořinka, Nenačovice, Nesvačily, Nižbor, Nový Jáchymov, Otročiněves, Podbrdy, Skuhrov, Srbsko, Stašov, Suchomasty, Svatá, Svatý Jan pod Skalou, Svinaře, Tetín, Tmaň, Trubín, Trubská, Vinařice, Vraž, Všeradice, Vysoký Újezd, Zadní Třebaň, Zahořany, Zdice, Železná.

Města a městyse ve Středočeském kraji
Towns and market-towns in the Středočeský Region
31. 12. 2010

Město Beroun je důležitým komunikačním uzlem. Prochází jím dálnice D5 ve směru Praha - Plzeň - Rozvadov, která umožňuje rychlé spojení s hlavním městem a ruzyňským letištěm a na západě pak s hraničním přejezdem do Německa. Hlavní směry železničních tratí vedou na Prahu, Plzeň, Příbram a Rakovník. Autobusové linky jezdí nejčastěji do Prahy, další spoje směřují na Plzeň, Kladno nebo Příbram.

5.2. Počet obyvatel¹²

Beroun (město)	18 724
ORP Beroun	56 001
ORP Hořovice	28 523

5.3. Specifika lokality¹³

Region Berounska tvoří 48 obcí, z nichž pouze 2 mají statut města – Beroun (zároveň sídlo pověřeného obecního úřadu) a Zdice, přičemž podíl městského obyvatelstva je výrazně podprůměrný¹⁴.

Rizikové jevy v sociální struktuře města

Z pohledu sociálního vyloučení se jako velmi negativní jeví nepříznivá kvalifikační struktura obyvatel. Město Beroun se dlouhodobě vyznačuje zhoršenou vzdělaností obyvatel (byť v čase dochází k mírnému zlepšování). Příčiny lze hledat v minulosti, kdy bylo město orientováno zejména na průmyslovou výrobu a kdy se sem koncentrovalo převážně dělnické obyvatelstvo s nízkou kvalifikací. V současné době má Beroun stále podprůměrný počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním a současně vysoký podíl obyvatel bez vzdělání nebo se základním vzděláním.

Tento jev se projevuje i v prostorové struktuře města, kde se vyskytují lokality s méně atraktivním bytovým fondem (panelová sídliště) a nevyhovujícím bytovým fondem (ubytovny, byty nižších kategorií).

Beroun – migrační cíl pro sociálně slabší

Berounský obvod vykazuje nadprůměrnou zaměstnanost ve stavebnictví a ve službách.

Zaměstnanost v průmyslu naopak od roku 1991 zaznamenává pokles, což vede k vyšší míře nezaměstnanosti určitých skupin obyvatelstva. Přesto se však stále v lokalitě nachází významné průmyslové podniky, a to především v oblasti Beroun – Králův Dvůr. Největšími zaměstnavateli jsou

¹² k 1.7.2010

¹³ Čerpáno ze Strategického plánu rozvoje města Berouna, který byl zpracován v listopadu 2005. Řízení celého procesu zajišťovala konzultantsko-inženýrská společnost DHV CR.

¹⁴ Ze zkušeností víme, že se osoby bez přístřeší vždy v rámci regionu kumulují ve větších městech.

KOSTAL CR spol. s r.o. a Linde Frigera spol. s.r.o. Berounsko tak stále zůstává pracovním migračním cílem pro občany s nižším vzděláním a nižší kvalifikací.

Ráz krajiny Berounska

Téměř 40 % území zaujímají lesy, což je třetí nejvyšší podíl v kraji.

Prostředí města

Životní prostředí ve městě bylo v minulosti výrazně ovlivněno intenzivní průmyslovou výrobou v Berouně a jeho okolí. Důsledkem někdejší průmyslové výroby je však dodnes narušený vzhled některých lokalit ve městě. Ve městě se jedná například o prostor bývalého závodu Tiba, okolí nádraží včetně dnes již nepoužívaných nákladových prostor a lokality, kde se nacházejí další dnes již nevyužívané objekty (např. Hobex apod.). Tyto lokality jsou nejenom neestetické a kazí ráz města, ale v momentě, kdy se stanou opuštěné a volně přístupné, na sebe automaticky váží další problémy, mezi které patří například tendence ke vzniku sociálně problémových míst s koncentrací osob bez přístřeší.

5.4. Problematika bezdomovectví v rámci Středočeského kraje¹⁵

Odhady počtu lidí bez přístřeší se pohybují v některých větších městech okolo 50 - 80 (Mladá Boleslav, Kolín, Mělník, Beroun, Kralupy nad Vltavou, Kladno), ve zbývajících šetřených městech se počet bezdomovců pohybuje jen v rozmezí 5 – 20 osob; podíl bezdomovců na celkovém počtu obyvatel v žádném městě nepřekračuje hodnotu 0,5 %. Celkový odhad počtu bezdomovců ve větších městech Středočeského kraje a v Praze představuje 3700 lidí.

Pro obce ve Středočeském kraji je typický nižší rozsah zjevného bezdomovectví, protože lidé bez přístřeší většinou odcházejí do Prahy. Pokud se podíváme na kapacity a možnosti nouzového ubytování pro bezdomovce v noclehárnách nebo v azylových domech, pak Praha poskytuje daleko větší ubytovací možnosti. Osoby bez domova také často migrují mezi obcemi Středočeského kraje a Prahou.

¹⁵ Čerpáno z informací projektu "Regionální disparity v dostupnosti bydlení, jejich socioekonomické důsledky a návrhy opatření na snížení regionálních disparit" podpořeného Ministerstvem pro místní rozvoj pod číslem WD-05-07-3. (2010)

5. SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY

- STÁVAJÍCÍ SOCIÁLNÍ SLUŽBY A JEJICH LOKALIZACE
- PŘÍSTUP VEDENÍ MĚSTA K PROBLEMATICE BEZDOMOVECTVÍ (NAPŘ. PODPORA PROJEKTU TEPLÁ ŽIDLE)
- PROJEKT KOMUNITNÍHO PLÁNOVÁNÍ
- SPOLUPRÁCE POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

SLABÉ STRÁNKY

- CHYBĚJÍCÍ SLUŽBY, KTERÉ BY NAVAZOVALY NA STÁVAJÍCÍ SOCIÁLNÍ SLUŽBY (TRÉNINKOVÉ BYDLENÍ, CHRÁNĚNÉ BYDLENÍ, SOCIÁLNÍ BYDLENÍ APOD.)
- SOCIODEMOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA OBYVATEL BEROUNSKA
- NEDOSTATEČNÝ SYSTÉM PREVENCE BEZDOMOVECTVÍ
- NEDOSTATEČNÉ PERSONÁLNÍ POKRYTÍ TERÉNNÍCH SLUŽEB ZE STRANY MĚÚ
- NEROVNÉ POSTAVENÍ POSKYTOVATELŮ SLUŽEB PŘI JEDNÁNÍ SE ZÁSTUPCI STÁTNÍCH ORGANIZACÍ
- PROBLEMATIKA VYNUITELNOSTI PRÁVA V PŘESTUPKOVÉM ŘÍZENÍ S BEZDOMOVCI
- FINANČNÍ NEJISTOTA NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍCH PŮSOBÍCÍCH V OBLASTI SOCIÁLNÍCH SLUŽEB
- NENASTAVENÁ KOMUNIKACE MEZI POSKYTOVATELI SOC. SLUŽEB A ZDRAVOTNICKÝMI ZAŘÍZENÍMI

OHROŽENÍ

- TZV. BROWNFIELDS NA ÚZEMÍ MĚSTA A NÁRŮST BEZDOMOVECKÝCH KOMUNIT
- VÝVOJ V SOCIODEMOGRAFICKÉ STRUKTUŘE BEZDOMOVECKÉ POPULACE
- NAVÝŠENÍ POČTU SENIORŮ ŽIJÍCÍCH NA HRANICÍCH CHUDOBY
- ROSTOUCÍ POČET RODIN ŽIJÍCÍCH NA HRANICI CHUDOBY
- NEDOSTATEČNÉ POKRYTÍ ZDRAVOTNÍ PÉČE
- NEDOSTATEČNÉ POKRYTÍ OŠETŘOVATELSKÉ PÉČE
- ZDRAVOTNÍ A INFEKČNÍ OHROŽENÍ OBYVATEL MĚSTA (+ POSKYTOVATELŮ SOC. SLUŽEB)
- NEDOSTATEČNÉ FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

PŘÍLEŽITOSTI

- ROZVOJ STÁVAJÍCÍCH SOCIÁLNÍCH SLUŽEB
- SPOLUPRÁCE S POSKYTOVATELI SLUŽEB NA ROZŠÍŘENÍ SLUŽEB
- DŮRAZ NA TERÉNNÍ SLUŽBY, ROZVOJ ALTERNATIV „ASISTENČNÍCH“ SLUŽEB PRO OSOBY BEZ PŘÍSTŘEŠÍ
- PODPORA PORADENSKÝCH SLUŽEB
- MONITORING OSOB OHROŽENÝCH ZTRÁTOU PŘÍSTŘEŠÍ, DEPISTÁŽ
- ZEFEKTIVNĚNÍ KOMUNIKACE MEZI STÁTNÍMI A NEZISKOVÝMI ORGANIZACEMI
- POCHŮZKOVÁ ČINNOST MĚSTSKÉ POLICIE
- NABÍDKA CHRÁNĚNÉHO ZAMĚSTNÁVÁNÍ, TRÉNINKOVÝCH PRACOVÍŠŤ
- KOMUNIKACE NA TÉMA „PROBLEMATIKA BEZDOMOVECTVÍ“ S VEŘEJNOSTÍ
- MONITORING NÁZORŮ VEŘEJNOSTI NA DANOU PROBLEMATIKU PROSTŘEDNICTVÍM VÝZKUMŮ VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ

6. DETAILNÍ ANALÝZA

6.1. Stručný popis vývoje bezdomovectví v regionu

Obecně se uvádí, že v České republice vyvstala problematika novodobého bezdomovectví až po listopadu roku 1989. Samozřejmě, že bezdomovci v naší republice existovali i dříve, avšak socialistický režim o jejich existenci nemluvil. Před rokem 1989 proti bezdomovcům úspěšně „bojoval“ zákon o příživnictví. Bezdomovci se v ulicích začali objevovat po listopadu 1989.

První bezdomovci se však i v Berouně odlišovali od těch současných. Lze předpokládat, že ti první bezdomovci se rekrutovali především z osob s psychiatrickou diagnózou.

„Před 15 lety jsme ty postavičky vídali, znali jsme je, nedělali nepořádek, vše si nosili sebou, patřili ke koloritu města...každý je znal.“

Teprve dalším vývojem se bezdomovecká populace rozšířila o osoby po výkonu trestu, osoby bojující se závislostí, nejprve na alkoholu, posléze na lehkých či tvrdých drogách. Mezi bezdomovci začal stoupat podíl mladých lidí.

„Ti bezdomovci, co začínali, to byli ti slušní bezdomovci, ale to je tak 8 let zpátky co, se situace změnila. Mám pocit, že se i snažili nějak situaci řešit. Těm současným tato situace naopak vyhovuje.“

„V posledních letech se tady objevila skupinka mladých bezdomovců- narkomanů na ulici. Oni jsou spokojení, svoji situaci neřeší.“

V současné době se noví bezdomovci také rekrutují z obyvatel postižených dluhy a exekucemi. Jedná se především o občany v produktivním věku.

„Podnikal jsem, stahoval jsem dříví z lesa, měl jsem auto na leasing, telefon na splátky, neměl jsem pak jak splácet...“

Další skupina osob, která se v budoucnu k výše jmenovaným pravděpodobně přidá, budou senioři žijící na hranici chudoby.

„Do důchodu už pomalu přicházejí lidé, kteří podnikali, odváděli státu jen minimum, podnikání je však na důchod nezajistilo...“

„Co bude s muži, co celý život žili na ubytovnách a teď mají minimální důchod?“

6.2. Popis bezdomovecké populace ve městě

Zkoumaná cílová skupina je velice heterogenní, nejde o jednu skupinu jednoduše popsatečných osob. Co však tyto jednotlivce spojuje, jsou především problémy v oblasti rodinných a tržních vztahů. Stěžejní je pro všechny otázka bydlení.

Obecné rysy lidí bez přístřeší jsou:

- hmotná nouze a chudoba;
- jedná se o osoby dlouhodobě nezaměstnané;

- osoby se základním vzděláním, případně s vyčním listem;
- často nepobírají sociální dávky, ani nemají jiné zdroje stálých příjmů;
- mají neplatné OP, případně nemají žádné;
- sebehodnocení mají lidé bez domova nízké, sebe samotné hodnotí negativně, chybí jim jakákoli sebeúcta:

„Já svůj život nemám rád..proč bych ho měl mít rád..“;

- často lžou či zkreslují realitu;
- neumí ani mezi sebou často navázat sociální vztahy běžné pro majoritní populaci;
- zcela chybí trvalejší a hlubší vztahy s běžnými lidmi, pohybují se pouze rámci osob se stejnými problémy.

V průběhu výzkumu jsme se nejčastěji setkali s muži v produktivním věku, který byli svobodní či rozvedení. Žen mezi berounskými bezdomovci je málo, i když dle slov sociálních pracovníků jejich počet neustále stoupá.

V rámci našeho šetření jsme oslovili osoby s různou zkušeností z pobýtem na ulici.

Zaznamenali jsme rozdíly mezi těmi, kteří jsou na ulici krátkou dobu¹⁶. Hodnoty těchto osob stále ještě vycházejí z hodnot většinové společnosti, ostatními bezdomovci svým způsobem opovrhují a jejich záměrem je dostat se z ulice pryč. Jako první zdůrazňují potřebu práce, aby byli schopni platit náklady spojené s bydlením.

Tito lidé se vyčleňují ze skupiny osob bez přístřeší, přestože mezi nimi například i žijí, velmi často mluví o sobě a o „nich“.

„Oni nechtějí chodit do práce, vše se najde na ulici...“

„Když je člověk sám- tak se tady do té party přidá, ale pak mu to dojde, že to je takto šílené..“

„oni nechtějí chodit do práce, vše se najde na ulici...“

Druhou skupinou, tou početnější, jsou ti, kteří na ulici žijí delší dobu, někteří z nich patří mezi tzv. „bezdomovce celoživotní“. Už během prvních pár měsíců svého života na ulici se vyčlenili z majoritní populace, osvojili si způsob života na ulici, přijali jeho normy a hodnoty. Pro tyto lidi je návrat do běžného života velmi těžký a i oni sami si tento fakt uvědomují. Mnozí si již prošli několika neúspěšnými „pokusy o návrat“. Velmi často přiznávají, že ani neví, jak se žije normální život, že by to ani neuměli, často ani nikdy nezažili. Při rozhovoru s nimi se zdá, že myšlenky na život v rámci majoritní společnosti už vytěsnili.

„Nevím, o co jsem přišel, co mi chybí, abych byl spokojený...“

„Vlastně nevím, co by mohlo být lepší..“

Jelikož se od majoritní populace cítí izolovaní, začlení se do populace bezdomovců a postupně přecházejí do letargie.

„Nevšímejte si mě a nechte mě to doklepat....“

„Pro jednoho si přijela sestra s manželem, neteří, měli zájem ho odvést – on si to prý musí rozmyslet, neumím žít v obýváku, je to pro něj nudný život...“

¹⁶ Případně v momentě ztráty bydlení ihned vyhledali sociální službu typu azylového domu apod.

Někteří z nich naopak dokonce ani nevyhledávají styk s ostatními bezdomovci a naprosto se sociálně izolují.

„Chci být sám, nikomu nevěřím, nikdo mi nepomůže..““

Velmi obecně také můžeme berounskou bezdomoveckou populaci rozčlenit do několika skupin dle lokalit (komunit), kde žijí:

- obyvatele Hobexu, případně obyvatele jiných opuštěných budov, žijící v bezdomovecké komunitě, takto vzniklé skupiny osob jsou však pouze účelové a dočasné, vztahy mezi lidmi jsou povrchní, lidé jsou mezi sebou nedůvěřiví:

„Lidi si pomůžou, spíše ti, co nemají nic...Ale je pravda, že ve finále se každý stará jen sám o sebe...“;

„Mám tam pokojíček – postel, psa...“;

„Nevím, kdo tam se mnou na Hobexu bydlí, my se nebavíme, odkud kdo přišel, proč je na ulici...“;

„Na Hobexu se krade, bojím se tam dát vaříč..“;

„Hodně jsem se uzavřela do sebe, ani žádný vztah nechci, je to lepší, když je člověk sám...“;

„Je to tam šílený, potkání lítají přes chodbu, ale na pokoji jsem neměla žádný..“;

- bezdomovce žijící osamoceně ve stanech, opuštěných chatkách apod.:

„Majitel o mně ví a má panickou hrůzu z ohně, takže jsem slíbil, že tam nebudu nic pálit a můžu tam být..“;

- bezdomovce žijících v dlouhodobých partnerských svazcích, ve většině případů v opuštěných příbytcích v okrajových částech města.

Další členění může vyplývat z věku bezdomovců:

- lidé do 35 let, ve většině případů drogově závislí;

Tito mladí lidé bez domova mají často zkušenosti s institucionální výchovou a/nebo pocházejí z rozvrácených či nefunkčních rodin. Jedná se o mladé lidi s nízkou či žádnou kvalifikací.

„Rodiče mě nechtěli, byl jsem v několika dětských domovech, do školy jsem chodil všude možné po republice, ale nedodělal jsem žádnou...“

„Nedodělala jsem školu, nebavilo mě to, propadla jsem, šla jsem znova do prváku.“

Často prošli či jsou drogově závislí.

„Drogy mě dostaly na ulici, domu teď takto nemůžu, i když už jsem čistá, ještě mi nevěří...“

S problematikou mladých lidí bez přístřeší v některých případech také úzce souvisí jejich touha po svobodě a větší nezávislosti na rodině. Tito lidé se pak přidávají k již vytvořené bezdomovecké komunitě, kde hledají zázemí.

„Teprve tady si můžu dělat to, co chci..“

- Druhou skupinu tvoří lidé starší, ve většině případů závislí na alkoholu.

„Ti starší jsou závislí na alkoholu, neužívají drogy..“

V rámci našeho šetření jsme se také zaměřili na problematiku lokality zvané Hobex. V současné době se tento komplex pomalu vyprazdňuje, a to především z důvodu ničení budovy jejími samotnými obyvateli za účelem sběru železa.

„Na baráku už rozebrali i schodiště...“

Obyvatelé Hobexu danou situaci neřeší, tak jako neřeší svou budoucnost.

„Až nebude Hobex, půjdeme někam jinam..“

„Někdo odejde do Prahy, ale většina se zařídí tady...někde jinde.“

„Když se Hobex zbourá, lidi, stejně jako krysy a potkani se rozutečou po Berouně., ale to teď nikdo neřeší.“

Pokud se zaměříme na to, odkud berounští bezdomovci pocházejí, ve většině případů jsme se dozvěděli, že se v regionu narodili, že zde vyrostli (objevovaly se názvy měst a obcí jako Hýskov, Loděnice, Zdice, Hořovice, Lochovice apod.), případně se do Berouna v průběhu života přistěhovali za prací.

„Ukázala jsem mu Hobex, spal venku, tak jsem mu řekla, ať jde sem, našla jsem ho v Lochovicích, jel se mnou zpátky do Berouna...“

„Ty, co jsou berounští, je to tady jejich domov, mají tady zázemí a mají důvod, proč tady být..“

„Jsou tady spíše místní, někdo tady je z Prahy, ale byli tady už dřív a zase na chvíli určitě zmizí...“

Pouze v několika málo případech neměli respondenti k regionu vazby, tito jedinci však nedokázali specifikovat, proč se ocitli na ulici právě v Berouně.

„Neznal jsem to tady, nebo znal, já nevím, přijel jsem na zkoušku, jako když prstem jedete na mapě...“

„Ocitnul jsem se tady, ani nevím jak...“

„Když jsem se tady octnul poprvé, stál jsem u stánku blízko nádraží, bylo mi to nabídnuto jiným bezdomovcem....“

„Oni si mě všimli..., když jsem fýral popelnici, přišel jsem z Prahy.“

6.3. Subjektivně vnímané příčiny ztráty přístřeší

Konkrétní příčiny bezdomovectví u jednotlivců jsou různorodé. Ve většině případů neexistuje jeden hlavní důvod, ale jedná se o různé kombinované důvody, které můžeme shrnout do následujících oblastí:

- finanční problémy spojené se ztrátou zaměstnání a nemožností nalézt si práci novou, nebo zadlužeností a neschopností splácet půjčku;¹⁷

„Mám exekuce, přes milion, podnikal jsem, nevím, jak to řešit...“

- problematické rodinné zázemí, původní rodina, nedostatečná socializace¹⁸;

„Matka mě opustila a vyrůstal jsem u babičky a u dědy.“

„Táta nás mlátil, jen tak, měl 4 práce, stavěl barák...“

„Vyrůstal jsem v dětské domově...“

„Máma tady bydlí v bytě, ale s tátou, a tam já prostě nepůjdu...“

„Mám pětileté vnouče, ale ještě jsem ho ani neviděl..“

¹⁷ Od devadesátých let nesporně pokračuje pokles počtu dostupných bytů (bytů nižší kvality a tedy i nižších nákladů), máme na mysli především privatizaci a restituci bytů a rušení podnikových ubytoven. Dostupným bydlením je v tomto případě míněno ubytování nižší kvality a tedy i nižších nákladů.

¹⁸ Rodinu jako příčinu své momentální situace oslovení respondenti spontánně ve většině případů nezmiňovali, ale v momentě, kdy jsme k tématu rodina v průběhu rozhovoru došli, ve všech případech vyplynulo na povrch, že tito lidé nevyrůstali v kvalitním rodinném prostředí, případně si v dospělosti prošli rozvodem, s kterým se nedokázali vypořádat a ani v těchto případech jejich původní rodiny nezafungovala.

- závislosti (především drogová, závislost na alkoholu je často spíše důsledek života na ulici);
„Léčil jsem se v Dobřanech- jsou to 3 roky zpátky, pomohlo to, piju méně, předtím jsem chlatal první ligu...ted' si musím jen prostě něco dát...pan doktor mi dává léky na uklidnění, ale já si musím dát jedno pivo po ránu a jsem normální..dám si maximálně 3-4 piva denně, víc ne, chraň bůh..“
„Jen drogy mě dostaly na ulici...“

Z našeho šetření můžeme usuzovat, že drogy společně s nedostatečným rodinným zázemím, jsou hlavním důvodem života na ulici většiny mladších berounských bezdomovců. V souvislosti s životem na ulici se k těmto problémům pak přidává alkohol.

„Od té doby, co jsem na ulici, tak jsem se hodně rozpila.“

- duševní a psychické poruchy, poruchy chování;
- výkon trestu, v jehož průběhu respondent o byt přišel, např. z důvodu vzniklého dluhu na nájemném či rozvodu;
- migrace za prací, tento důvod se objevoval především u těch, kteří se v Berouně nacházejí pouze přechodně.

Přesto však ve většině případů respondenti odpovídali, že si za svou situaci v podstatě můžou sami – oni se dostali do dluhů, oni potkali ty nepravé lidi, oni propadli drogám, alkoholu, oni nebyli hodni lásky svých rodičů apod.

6.4. Životní styl osob bez přístřeší ve městě

Životní styl osob bez přístřeší je maximálně jednoduchý, přibližuje se někdy až úrovni pouhého „vegetování“, své aktivity lidé bez domova uzpůsobují pokrytí základních lidských potřeb, případně získání alkoholu či drog. Během několika týdnů si lidé na ulici osvojí strategie pro přežití na ulici. Pokud se tak stane, snižuje se pravděpodobnost, že se jedinec bude schopen znovu začlenit do většinové společnosti. Spolu s délkou života na ulici se tak úměrně mění potřeby jedinců.

„Dopoledne většinou prospíme...“

„Jdeme do DC, najíme se, umyjeme se, partička pak spolu zůstane pít, někdo jde na barák něco dělat, někdo somrovat, někdo spát...“

„Když není klub, tak jsme kolem baráku...(Hobexu)“

„Ráno vstanu, odevzdám šrot, dám si jedno pivo u stánku na autobusáku a jedu zpátky do Hýskova, tam se najím, a když jsem fit, tak jdu zpátky do Berouna.“

„Když máme hlad a nemáme ani korunu, jdeme fárat do kontejnerů..“

„Chlastám denně, závislost ano, dá se tomu tak říkat...“

Zdroje obživy

„Během dne z nich část žebrá, část se dopouští krádeží, někteří chodí po městě a sbírají železo. „

„Sbíráme železo, můžeme si vydělat až 3.000,- Kč.“

„Krade se nářadí, poklopy, zábradlí- pak to střílíme...“

„Mladý chodí na železo, starší sbírají spíše flašky, papír...“

„Ted' máme peníze z Hobexu, majitel o tom ví, to rozebírání je s ním domluvené...“

Osoby bez přístřeší nepracují, některé z vlastního rozhodnutí, většina z nich se však stala během svého pobytu na ulici nezaměstnatelná.

„Práce je přece prosté slovo...“

„90% klientů má problém s exekucemi, nemůžou jít do práce, z dávek hmotné nouze se jim moc nevezme, pokud by pracovali, plat jde na exekuce, je to začarovaný kruh...“

„Pracovat nikde nemůžu, mám exekuce, všechno by mi sebrali..“

6.5. Zdravotní stav

Osoby bez přístřeší žijí v Berouně v nevyhovujících prostorách.

„Na Hobexu žijeme s potkany..“

„Je pravda, že na Hobexu si lidé uleví tam, kde to na ně přijde..“

Tito lidé mají nevyhovující životosprávu, jedí tehdy, když něco seženou a to, co seženou.

Potravou těchto osob často bývají potraviny s prošlou záruční lhůtou, vyhozené z berounských supermarketů, někdy dokonce i potraviny vyhozené v popelnicích běžných domácností.

„Chodíme fárat za Albert, když vyhazují pečivo, to si bereme nebo se najíme v DC...“

„V popelnici se dá někdy najít dobré a ještě teplé jídlo.“

V případě nakupování dávají přednost levným a méně kvalitním potravinám.

Zdravotní stav drtivé většiny z nich zhoršuje pití alkoholu, užívání drog a vydatné kouření.

„Nemáme hlad, někdy stačí litr levného vína a hlad zaženeme.“

„Naštěstí cigarety vysomrujeme..“

„Drogy se dají sehnat bez problémů, ti mladí jsou všichni narkomani...“

„Na Hobexu jsem přestal pít a začal jsem chlastat...“

Bezdomovectví tak velmi často bývá příčinou zhoršeného zdravotního stavu. Život bezdomovce přináší značné riziko předčasného úmrtí (vyčerpání organismu, otrava alkoholem, umrznutí, úrazy atd.).

Na první pohled vykazovali respondenti znaky rychlého tělesného chátrání. Bylo velmi těžké odhadovat věk těchto osob. O užívání návykových látek, případně o drogové minulosti respondentů svědčil neúplný chrup, případně chrup ve velmi špatném stavu. Obecně u bezdomovců dochází velmi často ke kumulaci různých zdravotních problémů nejen fyzických, ale i psychických.

V průběhu našeho šetření řešili zaměstnanci Denního centra infekční kožní onemocnění jednoho klienta (konkrétně se jednalo svrab), setkali jsme se silným diabetikem i s osobami nakaženými žloutenkou typu C. Někteří respondenti vykazovali zjevné známky psychiatrických diagnóz (deprese, poruchy osobnosti, schizofrenie apod.).

Z tohoto důvodu všichni dotazovaní zmiňovali potřebnost nízkoprahového zařízení, které nejen pomáhá udržet zdravotní stav klientů, ale na druhé straně také zabraňuje šíření některých onemocnění do majoritní populace. Pro život berounského bezdomovce je výrazným pozitivním faktorem dostupnost takového hygienického zařízení.

Bezdomovci se často potýkají s bariérami v přístupu ke zdravotní péči. Tyto bariéry mohou být vnitřní i vnější. Důsledkem pak bývá neochota připustit nebo neschopnost rozpoznat potřebu lékařské péče, odmítavý postoj zdravotního personálu a v neposlední řadě finanční náklady.

„Zdravotnictví se nepřizpůsobilo požadavkům dnešní společnost v souvislosti s negativními jevy, jako je například ztráta přístřeší...“

„Klienti se nemají v případě nemoci na koho obrátit, pokud jim schůzku domluvíme, nedorazí, neumí pracovat s termíny..Ideální by byla pravidelná ordinační doba lékaře určená těmto lidem, věděli by kdy a kam zajít.““

Respondenti také poukazují také na další problémy spojené s doléčením a rekonvalescencí, které vyžadují vhodnou stravu, klid na lůžku a speciální péči, což je pro bezdomovce téměř nemožné.

„Nemají je kam dát z nemocnice, vědí, že funguje Denní centrum, a proto je tady vyklopí – stává se to tak 1-2 krát do roka...“

„Jeden člověk chtěl odvézt k Penny, tak ho tam odvezli, nebyl ještě soběstačný..“

„Byl tady jeden pán, ten takto koloval každý den: zavolal si sanitku, večer ho přivezli, vyklopili, pak zase volal sanitku a bylo to dokola..“

Často však je problém i na straně bezdomovců, a to především v souvislosti se závislostí.

„Je jasné, že člověk závislý na alkoholu v nemocnici nechce být, jak to jde, odchází..., personálu to nevadí..jsou rádi..“

V tomto směru také chybí komunikace mezi zástupci zdravotnických zařízení z řad sociálních pracovníků a poskytovateli sociálních služeb.

„Měl by to řešit sociální pracovník v nemocnici, ten vím, že tam toho člověka má, ten by měl kontaktovat odbor, že se ho chystají z nemocnice propustit...“

„Z Berouna jsme nikdy s nikým nemluvili, z hořovické nemocnice nás kontaktují, když mají naše klienty...“

6.6. Problémy a momentální starosti osob bez přístřeší

Přestože se tito lidé o práci zmiňují velmi negativně, na druhou stranu pokud se zeptáme, co je tíží, případně co by jim pomohlo, většina z nich zmiňuje problém nemožnosti získání stálého zaměstnání. Uvědomují si své ve většinou nízké vzdělání a tím tedy i nízkou kvalifikaci a konkurenceschopnost na trhu práce. Mnoho těchto lidí se snaží přivydělat si příležitostnými pracemi, tzv. „načerno“, v této souvislosti si stěžovali na nedostatek těchto možností v zimním období.

„Popravdě - vloni jsem pracoval dvakrát po dvou měsících a přesně... ve zkušební době se snažíte a pak mě vyhodili..“

„Chci se vrátit domů, ale nedaří se najít práci...to je podmínka rodičů“

„Kdybych měl práci, tak chci na ubytovnu, na ulici bych nebyl.“

„Jsem klempíř a kdo vezme cukrovkáře na střechu a nevím, co dělat jiného.“

„Potřebuji práci, jen a jenom práci.“

Dále se jednalo o:

- chybějící či propadlé osobní doklady;
- závislost, která se v důsledku života bez přístřeší prohlubuje;
„Od té doby, co jsem tady, tak jsem se hodně rozpila....“;
- nemoci získané dříve;
„Mám žloutenku, doktor to ví, ale co může dělat s tím, že jsem na ulici....“;
- **nemoci v důsledku života na ulici:**
„Právě teď u jednoho klienta řešíme svrab.....“;
- konkrétní problémy, které přináší život na ulici;
„Problém voda- kohoutky na zimu vypínají..“
„Do hospody jdete pro vodu jednou, dvakrát, potřetí už vás vyhodí..“
„Kam máme chodit na záchod, když jsou v noci i hospody zavřené, nejsou ani veřejné záchody otevřené..“
„Nemám čím svítit, musím si chodit pro svíčky na hřbitov.“

Zajímavé je, že ani v jednom případě nepadla věta:

„Potřeboval bych peníze..“

6.7. Navrhovaná řešení

Velmi často jsme se setkávali se značnou skepsí dotazovaných.

„Oni nic nepotřebují, jsou spokojení..“

„Na ulici, v popelnících se dá najít vše, co k životu potřebujete, a jste svobodní..“

„Nabízí se jim služby a nemají zájem..“

Pokud respondenti navrhovali řešení, co by mohlo pomoci, velmi často se opět objevovalo slovo práce. V některých případech to bylo v souvislosti s problematikou závislosti.

„Co by mělo udělat město? Dát nám práci!!!“

„Práce by mohla být motivací.“

„Nabídka práce je důležitá, nevyužijí ji všichni, ale někomu by pomohla..“

„Lidem by pomohlo nepít a hledat si práci.“

Zajímavé byly návrhy v souvislosti se „znovuseznámením“ osob, které ztratily střechu nad hlavou, se životem majoritní populace:

„Provést je bytem – jak člověk může bydlet..“

V této souvislosti byl také zmiňován projekt „Teplá židle“.

„Nechtělo se jim zpět na ulici, když zjistili, jaké je to spát v teple. Dva z nich hned žádali o přijetí do azylového domu.“

Ze stran sociálních pracovníků často padala slova „individuální péče“ a „motivace“.

„Individuální péče smysl má, tak se může někomu pomoci.“

„Jak je motivovat..., nevím, mladí mají síly dost, nic neřeší, nechtějí se sociálními pracovníky mluvit.“

„Pomoc- nefunguje, pokud není ta motivace.“

Pomoc celkově tkví spíš v čase než v penězích, které by se takto postiženým lidem měly věnovat.

„Rozhodně to nespraví více peněz..“

„Spíše více času, pracovat s každou zvlášť..“

6.8. Pohled do budoucna

To, jak lidé bez domova vnímají svou budoucnost, úzce souvisí s navrhovanými řešeními své situace. Jak jsme již zmínili v předešlé kapitole, osoby bez domova o budoucnosti neuvažují, žádné perspektivy nevidí, nemají žádné plány. Tento postoj příkládáme k tomu, že tito lidé se již ve většině případů několikrát pokusili o návrat do běžného života, než svou situaci přijali a jiné možnosti naprosto ze svého uvažování vytěsnili. Neznamená to tedy, že by byli opravdu se svou situací spokojeni. To, že nevidí východiska a ani nemají snahu tato východiska hledat, příkládáme pouze jejich vnitřně nastavené „sebeobraně“.

6.9. Hodnocení sociálních služeb

Poradenské služby

Osoby bez přístřeší samy vykazovaly skepsi k těmto zařízením. Velmi často nemají důvěru, případně mají pocit, že jim už nic nemůže pomoci a nevěří, že by jim někdo chtěl pomoci.

„Poradna – každý má svých problémů dost a ať si to každý řeší sám.“

Často se v souvislosti s poradenstvím objevovala slova „individuální péče.“

„Lidem se přiblíží finanční poradenství, ale pokud je někdo nebude provázet v této souvislosti dlouhodobě, nepřinesou rady žádné výsledky.“

Denní centrum FCH

Respondenti oceňují především služby nízkoprahového zařízení, především z hlediska možnosti dodržování základní hygieny a pravidelné stravy. Někteří z nich mluvili velmi pozitivně o aktivitách, které absolvují v rámci „klubu“.

„Lidé díky DC nepokračují v propadu..“

“Na hygienu dbám, koupu se každý den, ne jako ti tady, někdo páchne...“

„Ten klub je bezvadný..“

„Jediný pevný bod mého života – jistota- to je Denní centrum.“

Při představě ukončení činnosti Denního centra se mezi respondenty zvedla vlna nevole. Ani poskytovatelé sociálních služeb a znalci lokální problematiky bezdomovectví se s touto představou neztotožnili.

„Lidi z ulice nezmezejí, budou se zdržovat ještě více ve veřejných prostorách, hypermarketech, budou víc vidět, budou další problémy, budou někde chtít být...“

„Kdyby nebyl Hobex- tak se lidé rozutečou jinam a vše pokračuje stejně, bez DC nevím, co by tady lidi dělali...“

„Kdyby nebylo DC, stoupla by kriminalita.“

Podporované zaměstnávání

Respondenti oceňovali možnost přivýdělku prostřednictvím veřejně prospěšných prací. Vyšší zájem jsme zaznamenali mezi lidmi starších věkových kategorií ve srovnání s lidmi mladšími. Dle našich zkušeností se právě možnost zaměstnání touto formou může stát prvním krokem k začleňování jedince do společnosti. V této souvislosti si je třeba uvědomit, že osoby bez příštěší ve většině případů ztratily jakékoli pracovní návyky, nemohou přímo z ulice nastoupit do běžného zaměstnání.

Pomoc osobám jiných národností, práce sociálního odboru

Respondenti velmi oceňovali přístup zaměstnankyň Sociálního odboru MěÚ Beroun.

„Konečně se prolomily ledy- nemůžu už neslyšíme....Slovákovi dali tady peníze (neměl ani občanku) – dali mu na cestu a kolega ho doprovodil..“

6.10. Spolupráce mezi poskytovateli a orgány státní správy

Poskytovatelé služeb oceňovali změny, které v komunikaci mezi nimi a berounskými úředníky nastaly v uplynulých měsících.

„Konečně mám na sociálce někoho, s kým se domluvíme. Teď už s odborem komunikujeme – je to o lidech, ale to je problém, když to stojí na člověku...“

„Teď se jeví, že změny na odboru jsou lepší...“

Na druhou stranu zmiňovaly své nerovné postavení v rámci komunikace s úředníky.

„Více pravomocí pracovníkům neziskovek, aby nás na úřadě brali, měli povinnost spolupracovat...“

„Necítíme se jako partneři, spíše jim tam vodíme práci, ale je to jasné, oni to taky nemají jednoduché...“

„Chodíme tam jako lidé, čekáme fronty...“

„Můžeme se domluvit telefonicky a oni by mi řekli, kdy máme přijít...“

„Po domluvě, proč ne?“

„Musíme chodit jen v úřední dny...“

6.11. Klienti Azylového domu sv. Jakuba

Klienti využívající ubytovací zařízení pro osoby bez příštěší jsou již z velké části motivováni pro změnu životního stylu a tato služba by jim měla umožnit první krok k postupné integraci do společnosti.

„Na ubytovně i v azylovém domě se musí dodržovat jistý režim, ne každý to zvládne..“

„Klienti musí dodržovat hygienu, je zde zákaz alkoholu, kouřit může jen venku, klienti mají služby na úklid..“

„Naši klienti už musí vykazovat ochotu zapojit se do běžného života.“

„Z ulice vede první krok na noclehárnu, případně do azyláku, jedině tak může být přechod úspěšný, jiný klient těžko zvládne.“

V azylovém domě je však délka pobytu omezena na několik měsíců. Azylový dům i noclehárna jsou v současné době zcela naplněny.

Zařízení řeší tyto problémy:

- problematiku seniorů:

„Máme tady seniory, s kterými nemáme kam hnout..“;

„Ten pán má starobní důchod velmi nízký, nemá nárok na dávky v hmotné nouzi, někdy mu úřad doplatí ubytování, ale my stejně po 4-6 měsících nevíme, co s ním...můžeme ho poslat na jiný azylový dům, takové výměny děláme s pražským a kladenským azylákem, ale je problém, představte si toho našeho klienta, jak se má učit pohybovat se po Praze..“;

„Jediné řešení vidíme ve zřízení zařízení typu chudobince, domu se zvláštním režimem a minimální nabídkou služeb..“;

„Domov důchodců pro nízkopříjmové seniory, kde by ty služby byly osekáné. Hodil by se i v Berouně, nikde tady nic není...“

- chybějící návazné služby:

„Po nás není žádné zařízení, je to krásná idea – teréňáci, nízkoprah, noclehárna, azylák- to funguje dobře, ale další návazné služby jako je třeba tréninkové bydlení to už nefunguje. Malometrážní dotované bytové jednotky také nejsou- alespoň pro ty místní by být mohly..“

„Člověk funguje, uvařit si umí, stačilo by, kdyby jednou za 14 dní zmapoval situaci „terénní pracovník..“

- finanční situace klientů (především ve vztahu k exekucím):

„Má přes milion korun na exekucích...“;

„Klienti jsou v podstatě nuceni dělat načerno..“;

- možnosti zaměstnávání:

„Naši klienti musí mít stálý příjem, nemohou se spolehnout pouze na sběr...“.

6.12. Klienti Azylového domu pro ženy s dětmi

Klienty Azylového domu Berounka jsou matky s dětmi v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení, kterou neumějí nebo nemohou samy řešit. Často jde o matky samoživitelky, matky na MD, kterým absence partnera (a dalšího příjmu) komplikuje možnost nájemního či vlastnického bydlení. Vyskytují se také případy domácího násilí, kdy se matky s dětmi ukrývají před agresí partnera.

„Chlapi nefungují, jsou ve výkonu trestu, je to varianta jak bydlet...“

„Na ten rok je to řešení, tatínkové jsou za majetkovou trestnou činností...“

„Většinou je to tak, končí mi nájemní smlouva a potřebujeme někde bydlet“

„Máme jednu matku, která je azylová, situace jí vyhovuje, motivace nejde...“

„Jsme azylový dům pro matky s dětmi - bereme pouze ženy s dětmi, máme dům na půl cesty - bereme pouze mladistvé propuštěné z dětského domova či jiného ústavního zařízení, máme krizový pokoj pro ženy - bereme pouze ženy...“

Klientky Azylového domu se nerekrutují z osob bez přístřeší, tuto skupinu uživatelů sociálních služeb bychom mohli však nazvat potencionálními bezdomovci.

„Naše klientela nekončí na ulici, naše matky nepoznaly, co je to na ulici a odstrašuje je to...“

Jako největší problémy, které zařízení řeší, uvádíme:

- finanční negramotnost klientek:

„Finanční poradenství není problém, to zajistíme, ale spíše je problém jejich finanční negramotnost..., jim rada nepomůže..., potřebují být vedené“;

„Nápor finančních služeb je na ně velký, neunesou ho...“;

- přístupnost objektu:

„My tady máme 24 hodinovou službu, ale dům je od 6 hodin od rána do 6 hodin do večera otevřený. Snažíme se maminky ohrožené domácím násilím dostat na utajené azyly...“;

- vztahy mezi klientkami:
- nedostatek v nabídce sociálních bytů:

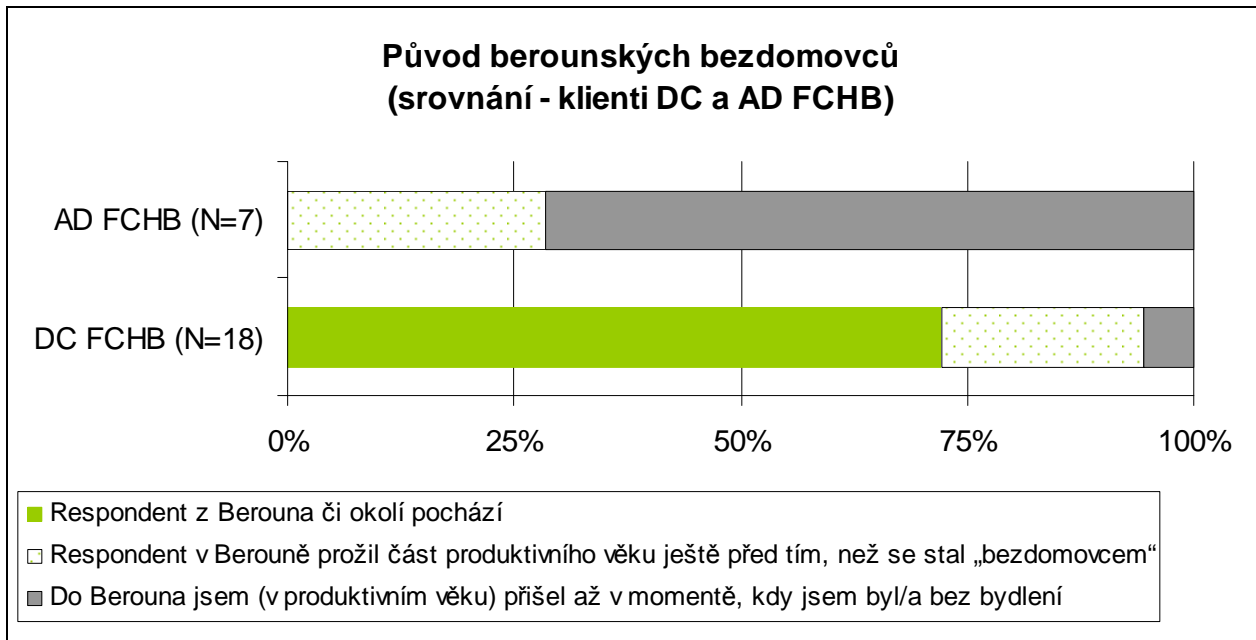
„Byty s regulovaným nájmem tady fungují, ale tito lidé nesmějí mít dluh vůči městu, to řešíme..“

„Problém tyto lidi podchytit na jakémkoliv podnájmu....“;

- nedostatek v nabídce poradenských psychologických služeb.

7. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ MEZI KLIENTY FARNÍ CHARITY BEROUN¹⁹

8.1. Původ berounských bezdomovců

Na první pohled je patrný rozdíl mezi klienty Denního centra a Azylového domu sv. Jakuba. Klienti Denního centra se rekrutují především z Berouna a jeho blízkého okolí, naproti tomu Azylový dům sv. Jakuba je vyhledáván osobami bez přístřeší pocházejícími z jiných regionů naší republiky.

Pokud se zaměříme na osoby, které se do Berouna přistěhovaly až v produktivním věku, jedná se především o lidi s nízkými příjmy a nízkou kvalifikací, kteří do Berouna přišli za prací (smlouvu měli přímo se zaměstnavatelem, případně s pracovní agenturou), často jim zároveň byla nabídnuta možnost ubytování na ubytovně, které následně ztratili v souvislosti se ztrátou zaměstnání a tím i nemožností toto ubytování platit.

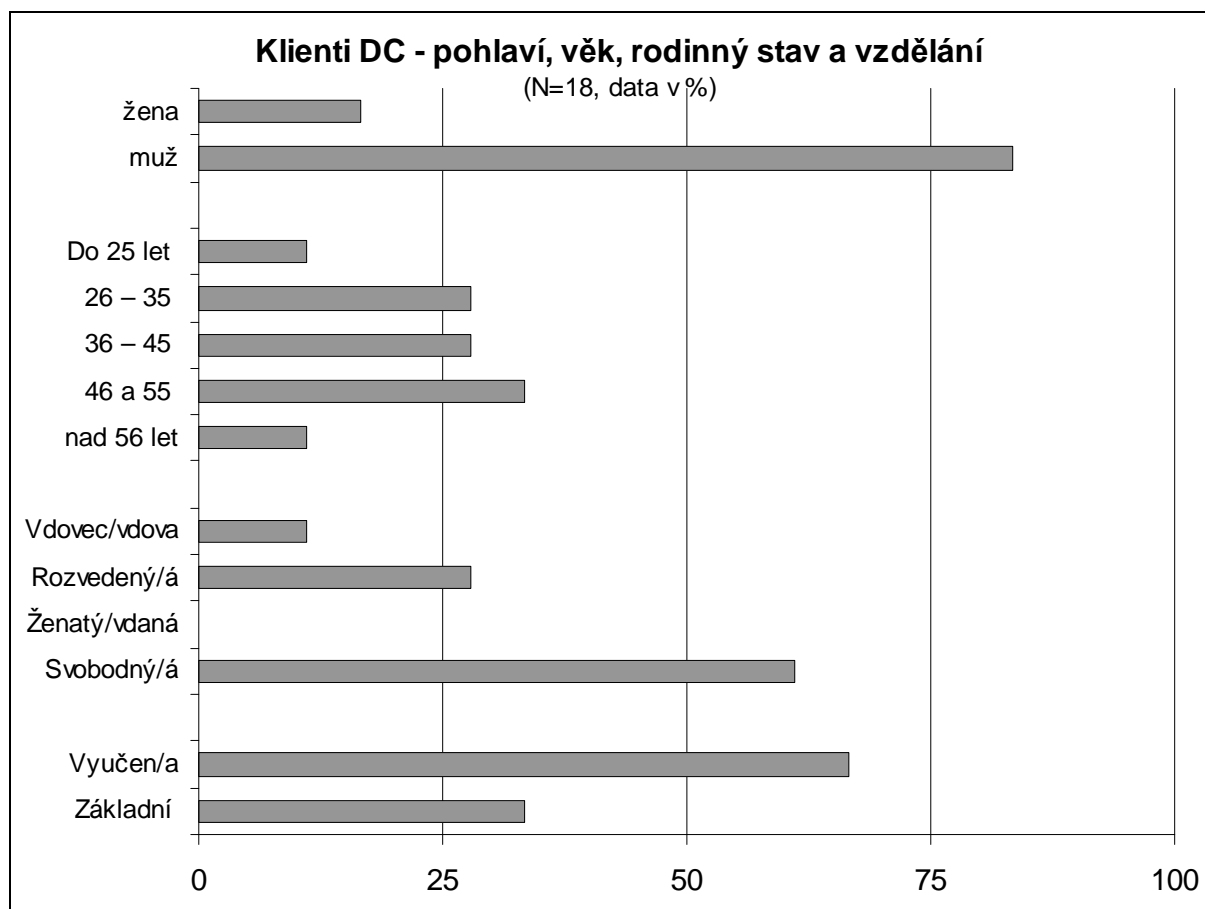
Klienti DC (částečně i klienti AD), kteří uvedli, že v Berouně dříve nežili, přesto ve většině případů jmenovali vazby, které je k regionu poutají, a to především v podobě kontaktů na své příbuzné, širší rodinu.

Klienti AD často do Berouna přicházejí v nelehké životní situaci přímo za touto sociální službou, případně přicházejí z léčebny, z ústavního zařízení či jiného azylového domu.

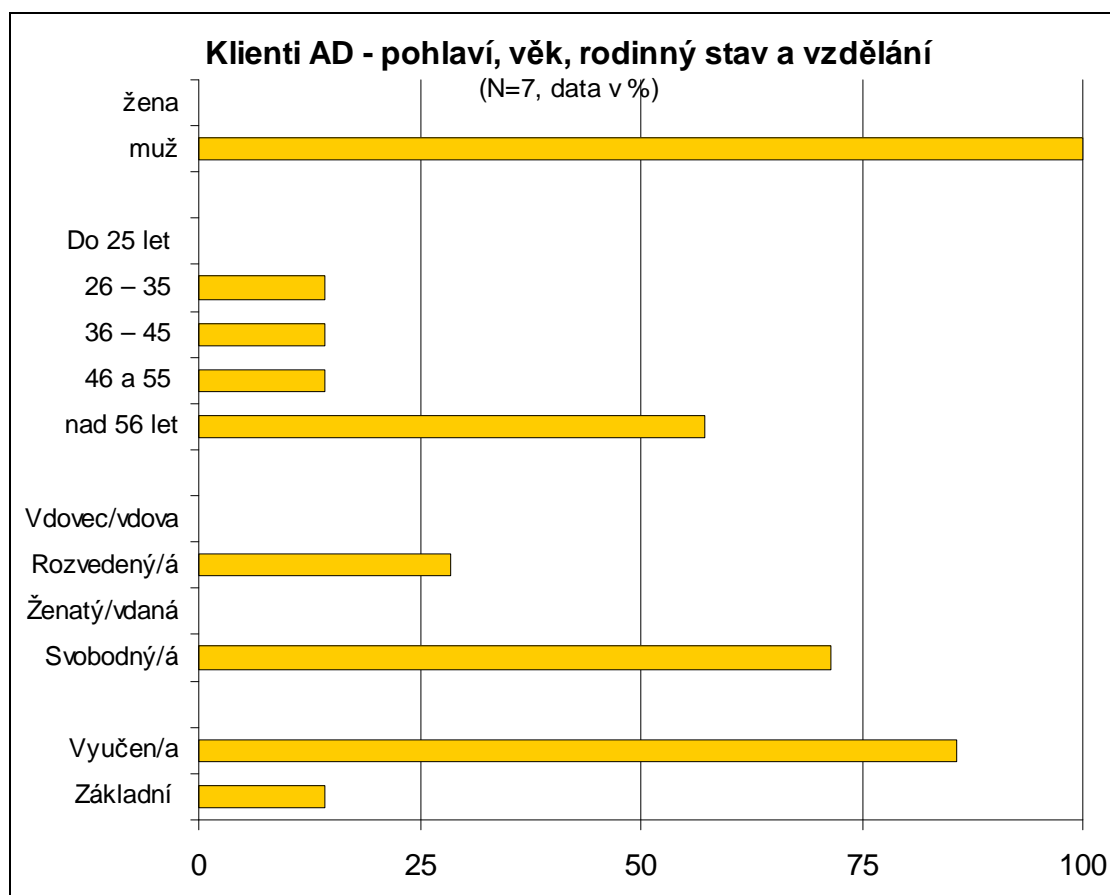
V rámci našeho šetření pouze 2 osoby deklarovaly (1x v DC a 1x v AD), že do Berouna přišly na základě vazby na jiné osoby bez přístřeší ve městě již pobývajících.

¹⁹ Klienti Denního centra pro osoby bez přístřeší a Azylového domu sv. Jakuba. Z důvodu velké finanční, organizační a časové náročnosti nebyli osloveni klienti, kteří využívají pouze Terénní program.

8.2. Sociodemografická struktura klientů

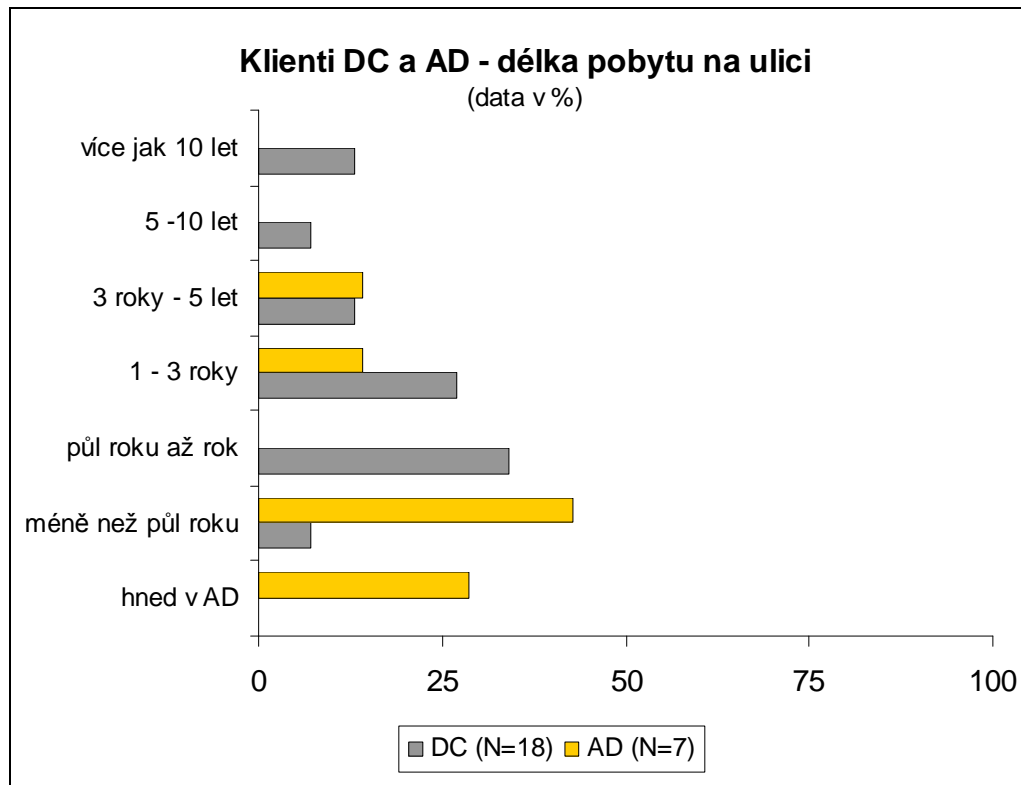
Klienti berounského nízkoprahového zařízení tvoří ze sociodemografického hlediska heterogenní skupinu. Objevují se mezi nimi osoby ze všech věkových skupin, lidé se základním vzděláním a lidé vyučení. Je mezi nimi však vyšší podíl mužů ve srovnání s podílem žen, převažují lidé svobodní, případně rozvedení či ovdovělí.

Azylový dům sv. Jakuba je určen pouze mužům. Pokud srovnáme klienty DC a klienty AD, klienti AD se rekrutují ze starších věkových skupin.

Pokud nás zajímalo zaměstnání zkoumaných osob, ve většině případů, jak u klientů DC, tak i u klientů AD, se jednalo o dělnické profese, zednické a výkopové práce, pomocné práce v kuchyni apod. Ze své poslední práce byli tito lidé často propuštěni, případně odešli sami z důvodu, že jim zaměstnavatel neplatil mzdu. Někteří však také jako důvod ztráty zaměstnání uvedli neshody se zaměstnavatelem, oboustrannou nespokojenost či pracovní problémy spojené s nekázní. V několika případech tito lidé také podali výpověď sami kvůli nespokojenosti s prací, případně i kvůli nespokojenosti s výší mzdy.

8.3. Délka života stráveného na ulici

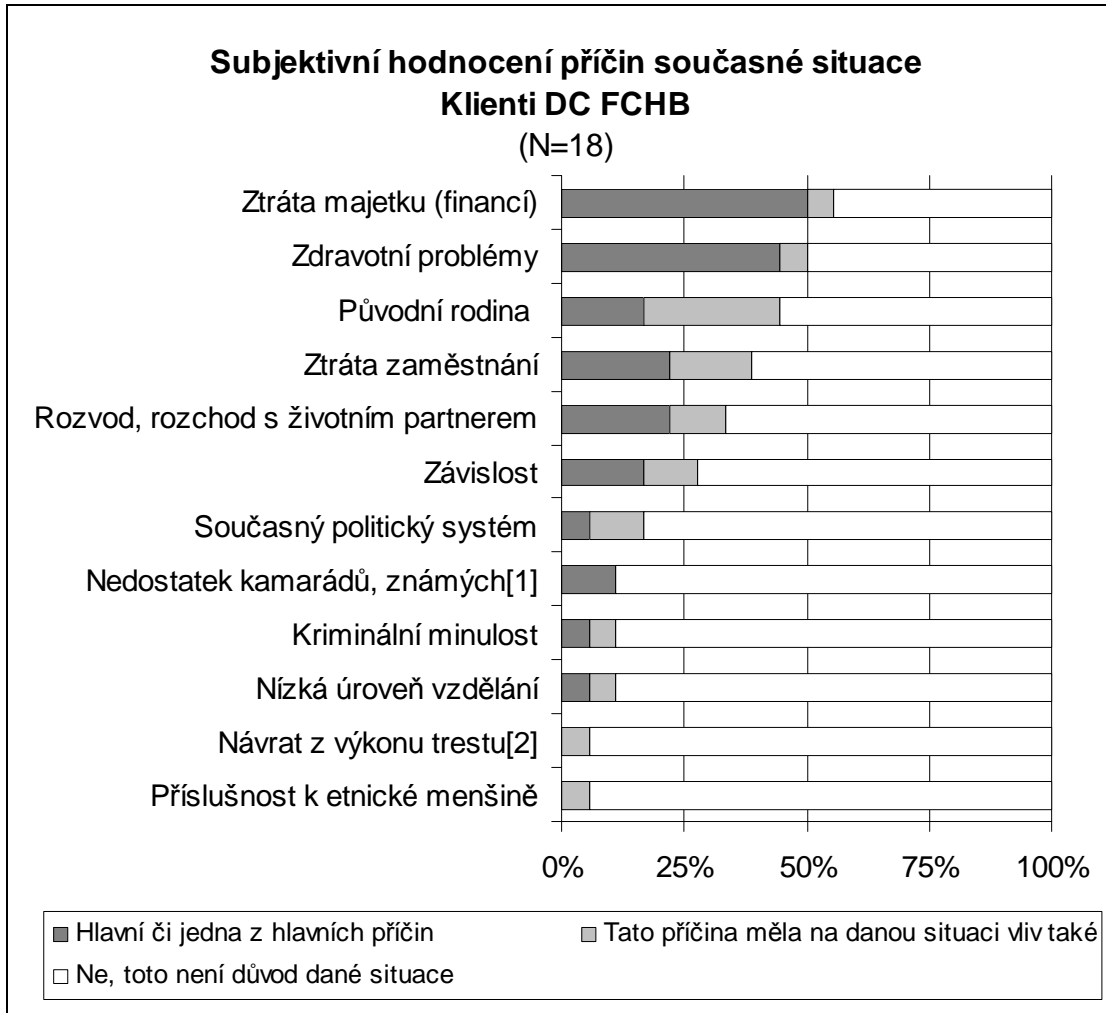

Délka pobytu na ulici se u jednotlivých bezdomovců liší.

I v tomto případě jsme zaznamenali rozdíl mezi klienty Azylového domu sv. Jakuba a Denního stacionáře. Více než polovina těch, kteří vyhledají služby azylového domu, má s pobytem na ulici zkušenost kratší než půl roku, můžeme předpokládat, že se z velké části jednalo o letní měsíce, tito lidé tedy svoji situaci začali řešit např. v souvislosti s ochlazením a příchodem podzimních měsíců. Jedna čtvrtina klientů tuto službu vyhledala nebo jí byla nabídnuta ihned v momentě, kdy o svůj domov přišla. Pokud lidé na ulici žili delší dobu, do azylového domu je přivedl zhoršený zdravotní stav, případně stáří.

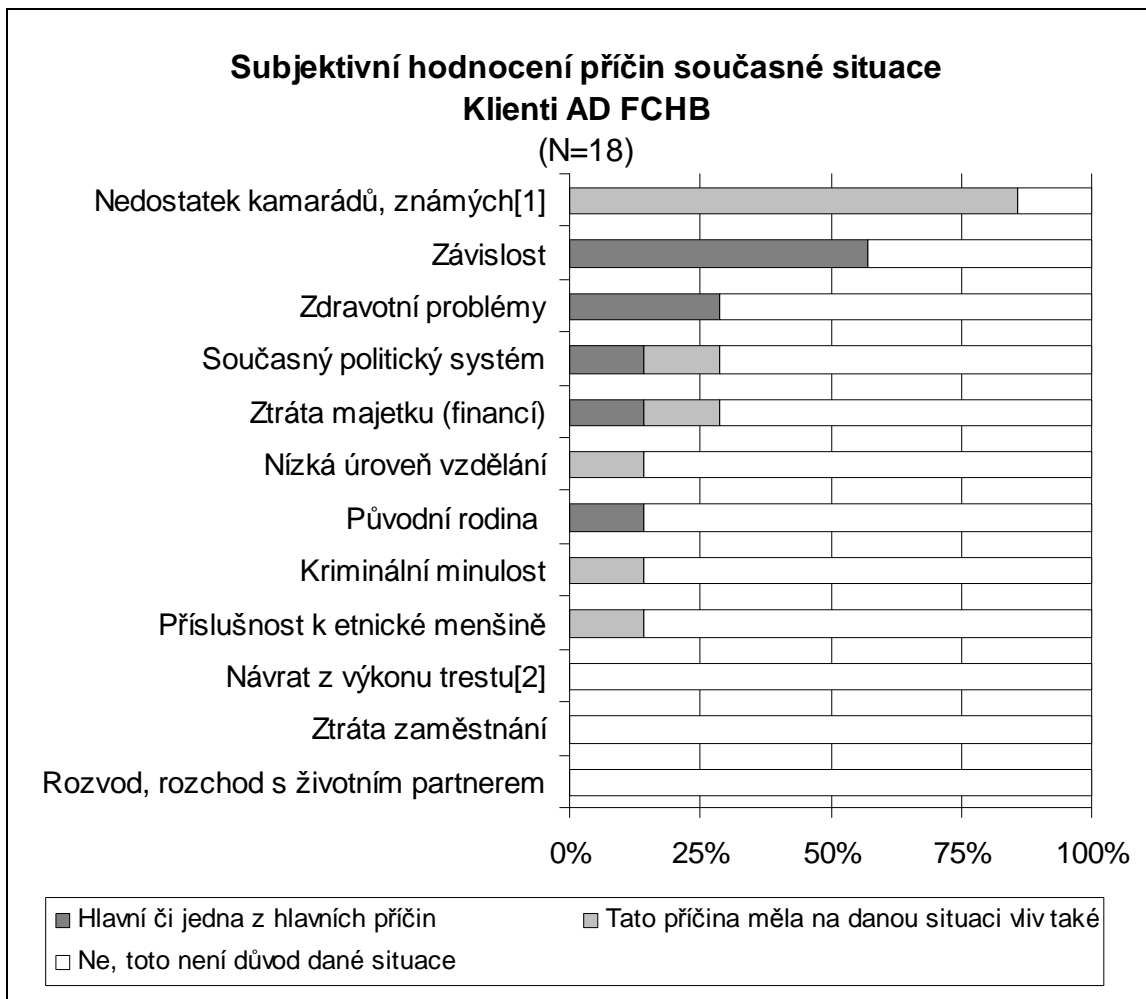
Naproti tomu klienti Denního centra se rekrutují z lidí, kteří mají krátkodobou, někdy pouze několikátýdenní zkušenost s životem bez přístřeší, ale i z těch dlouhodobých, můžeme říci celoživotních bezdomovců.

8.4. Subjektivní hodnocení příčin současné životní situace

Nejčastěji uváděnými faktory, které zapříčinily ztrátu bydlení klientů Denního centra FCH Beroun jsou:

- ztráta majetku – pro jednu polovinu klientů se jedná o jeden z hlavních subjektivně vnímaných důvodů současného stavu;
- zdravotní problémy – svalová hypotrofie, nemoci srdce, astma, operace mozku, psychické poruchy, epilepsie, diabetes, bronchopneumonie;
- původní rodina (úmrtí jednoho z rodičů, dětství v DD apod.);
- rozvod, rozchod s partnerem;
- závislost.

Nejčastěji uváděnými faktory, které zapříčinily ztrátu bydlení klientů Denního centra FCH Beroun, jsou:

- nedostatek kamarádů, známých;
- závislost;
- zdravotní problémy.

Je zajímavé zmínit, že klienti azylového domu vidí příčiny svého současného stavu jinak než klienti nízkoprahového zařízení. Tito lidé se cítí být od majoritní společnosti izolováni, uvědomují si problematiku své závislosti, kterou museli s příchodem do azylového domu překonat. Naproti tomu klienti nízkoprahového zařízení nepostrádají kamarády, známé, jejich potřeba sociálních vazeb je pravděpodobně naplňována soužitím s ostatními osobami bez přístřeší.

8.5. Subjektivní hodnocení možností prevence před ztrátou bydlení

I v rámci dotazníkového šetření se objevovalo velké množství argumentů, kde se stala v životě jednotlivých klientů nízkoprahového zařízení „chyba“, co mohlo současné situaci zabránit.

Jednalo se především o:

- „potkání“ se s těmi nepravými lidmi;
- dokončení studia, získání vyššího vzdělání;
- pomoc v nezaměstnanosti;
- získání nároku na invalidní důchod apod.

U klientů Azylového domu se však již objevovaly konkrétní formy pomoci:

- následná nabídka ubytování po opuštění dětského domova, ústavního zařízení, věznice;
- nabídka sociálního bydlení pro seniory.

8. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Z předešlého textu je ve většině případů zřejmé, že lidé bez přístřeší se až na výjimky dostali do problémů sami (třebaže vnější okolnosti ovlivnit nemohli), sami již cestu zpátky nenajdou. Většina z nich už rezignovala na normy a hodnoty majoritní populace, přijala zcela jiné, společensky nepřijatelné hodnoty. Na nás je, abychom jim pomohli cestu zpět najít, případně zmírnili důsledky jejich životního propadu.

V rámci problematiky bezdomovectví v lokalitě Berounska doporučujeme zaměřit se na tři oblasti:

- na pomoc bezdomovcům, která spočívá především v odstraňování příčin jejich situace a v jejich postupné integraci do běžného života pomocí postupného naplňování jejich základních životních potřeb, důležité je podporovat jejich sebeúctu;
- na prevenci bezdomovectví, která spočívá v jasné koncepci, která by předcházela rozšíření tohoto nežádoucího společenského jevu v regionu (spočívá především v pomoci ohroženým osobám, zvýšení finanční gramotnosti obyvatelstva, navýšení fondu sociálního bydlení apod.);
- na monitorování lokalit, které svými charakteristikami odpovídají lokalitám sociálně vyloučeným, případně zamezení vzniku „brownfieldů“ na území města.

9.1. Oblast sociálních služeb

Nedá se očekávat, že by problematika bezdomovectví měla jednoduché a jasně dané řešení. Hlavním důvodem je skutečnost, že se jedná o velmi heterogenní skupinu osob, často velmi těžce motivovatelnou k jakékoliv životní změně. Ze zkušeností víme, že práce s touto cílovou skupinou je dlouhodobá, ne vždy úspěšná. Přesto však může být tato problematika řešena prostřednictvím sociálních služeb, které by pokryly široké spektrum potřeb nejen osob, které již na ulici žijí, ale také lidí, kteří jsou ztrátou přístřeší ohroženi. K tomu je potřeba, aby tyto služby byly kvalitní, úzce specializované a na sebe navázané tak, aby pokryly potřeby bezdomovecké populace v plném rozsahu. Jedině tak budou moci sociální pracovníci klientům poskytovat takové služby, které klienti potřebují a které požadují. S tím také souvisí dobrá informovanost klientů o tom, co a kde může žádat.

Je nutné si vždy uvědomit, že tito lidé nebyli schopni se s problémem vypořádat sami, v jejich případě nezafungovalo ani rodinné zázemí, proto je v souvislosti se všemi pro ně nabízenými službami nutná i individuální podpora ze strany sociálních pracovníků.

Sociální služby jako prevence negativního jevu bezdomovectví²⁰

Cílem těchto služeb je vytvořit ve městě takové podmínky, aby nenarůstal počet lidí bez domova.

1. ROZŠÍŘENÍ FONDU SOCIÁLNÍCH BYTŮ, PODPORA VÝSTAVBY DOSTUPNÝCH MALOMETRÁŽNÍCH BYTŮ

- pro osoby s nízkými příjmy.

Klienti sociálních služeb pro bezdomovce se často rekrutují z lidí s nízkými příjmy, kteří si nemohou dovolit platit standardní nájemné, stávají se neplatiči a posléze lidmi bez domova. Velmi často jsou to lidé, kteří žijí osamoceně. Odchod na ubytovnu či azylový dům pro tyto lidi není ideálním řešením, bývá finančně neúnosným, znamená pro ně další společenský propad a zvýšené riziko ohrožení ztráty přístřeší. Sociální byty člověka nevyčleňují z normálního, běžného života.

2. DŮM NA PŮL CESTY, BYTY NA PŮL CESTY²¹, BYTY S ČÁSTEČNOU ASISTENCÍ SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA

- pro mladé lidi opouštějící ústavní zařízení;
- pro osoby odcházející z výkonu trestu odnětí svobody bez rodinného zázemí;
- pro mladé lidi bez rodinného zázemí, případně pocházející z nefunkčních rodin.

Mnoho bezdomovců a osob bezdomovectvím ohrožených má zkušenost s institucionální dětskou péčí. Další mají zkušenosti s pobytem ve věznicí, jehož důsledkem může být i přetrhání rodinných vazeb, narušení sebevědomí. Návrat do běžného života je pak velmi těžký. Tito lidé potřebují podporu v samostatném životě (pomoc s orientací ve společnosti, s hospodařením s penězi, s hledáním zaměstnání, s navázáním přirozených vztahů apod.). Sociální pracovníci poskytují mobilní sociální službu s tím, že klienti během určitého časového limitu, maximálně dvou let, mají být schopni nastěhovat se do vlastního bytu a zůstat v něm natrvalo bydlet.

Problematika mladých lidí, kteří opouštějí dětské domovy

Na území Berounska v současné době působí Dětský domov a mateřská škola speciální, který však není „klasickým“ dětským domovem. V současné době je toto zařízení určeno mládeži s kombinovaným postižením, mladí lidé z tohoto zařízení odcházejí do dalšího ústavního zařízení pro dospělé. Děti z Berounska jsou umísťované do dětských domovů v rámci celého Středočeského kraje.

²⁰ Jedná se o formy pomoci těm, kteří se bez střechy nad hlavou ocitli z důvodu: dlouhodobé nezaměstnanosti, rodinných problémů, v době návratu z výchovného ústavu, stáří, nemoci či tělesného postižení.

²¹ Stávající kapacita – 1 byt v rámci Azylového domu Berounka (Český červený kříž)

3. BYTY S 24HODINOVOU ASISTENCÍ SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA PRO KONKRÉTNÍ CÍLOVOU SKUPINU

- pro osoby s psychickým postižením;
- pro osoby závislé.

Mezi berounskými bezdomovci je nezanedbatelný podíl těch, kteří jsou závislí na návykových látkách, trpí psychiatrickými diagnózami, tudíž nejsou schopni se bez intenzivní pomoci začlenit do společnosti.

4. DŮM S PEČOVATELSKOU SLUŽBOU URČENÝ CÍLOVÉ SKUPINĚ

- pro osoby v seniorském věku žijící na hranici chudoby;
- pro osoby v seniorském věku rekrutované z řad bezdomovců;
- osoby bez přístřeší, které potřebují péči díky chronickému onemocnění.

Česká populace stárne, počet obyvatel v seniorském věku se zvyšuje. Zvyšuje se tak i podíl seniorů (případně invalidních důchodců), kteří nemají důchod dostatečný k tomu, aby pokryli náklady na komerční bydlení, na pobyt v domovech pro seniory či v jiných podobných zařízeních. Tito lidé byli velmi často po celý svůj život byli zvyklí žít na ubytovnách. V současné době velmi často tito lidé žijí v azylových domech, ale tato služba dokáže řešit jejich situaci pouze krátkodobě.

3. NOCLEHÁRNY A AZYLOVÉ BYDLENÍ

Jelikož cílem města Beroun by mělo být, aby žádná osoba nespala venku, je důležité si uvědomit důležitost sociální služby noclehárny při Azylovém domě sv. Jakuba. Ideální variantou této služby jsou azylová lůžka různých kategorií i standardů. Lidé bez přístřeší po konzultaci se sociálním pracovníkem si mohou zvolit pro ně nejvhodnější variantu. A to nejenom v návaznostech na své finanční možnosti, ale i v souvislosti se svými aktuálními sociálními dovednostmi.

AZYLOVÝ DŮM²² PRO ŽENY

- pro ženy produktivním věku rekrutované z řad bezdomovců.

V současné době mohou ženy využít 1 krizový pokoj po dobu jednoho měsíce v Azylovém domě Berounka. Jiné azylové ubytování pro ženy v regionu chybí.

²² Přechodné bydlení (azylové domy) - připravují lidi bez přístřeší na zprostředkování bydlení ve vlastním bytě nebo pro jiné vhodné formy bydlení, přičemž toto ubytování může být poskytnuto nanejvýš po dva roky. Azylové domy jsou lehce přístupnou službou, která se poskytuje jednotlivcům, párům či rodinám. Mají k dispozici pomoc sociálního pracovníka a poradenství.

PODPORA PŘÍPADNÉHO NAVÝŠENÍ POČTU LŮŽEK VE STÁVAJÍCÍM AZYLOVÉM DOMĚ SV. JAKUBA DLE POTŘEBY²³

- pro muže v produktivním věku rekrutované z řad bezdomovců.

Je důležité zmínit, že se efekt této služby zvýší, pokud se klientům bude moci nabídnout služba navazující například v podobě „ubytování na půl cesty“ apod.

5. DEPISTÁŽ (VYHLEDÁVÁNÍ) OSOB OHROŽENÝCH ZTRÁTOU PŘÍSTŘEŠÍ A JEJICH MONITORING V SOUVISLOSTI S VYTVOŘENÍM SYSTÉMU PREVENCE ZTRÁTY BYDLENÍ

Jedná se o činnost v rámci prevence bezdomovectví, jejímž cílem je pomoc občanům, kterým hrozí ztráta bydlení.

Jedná se zejména o:

- osamělé starší osoby bez sociálního zázemí;
- lidi, kteří opakovaně pobývají v ústavních zařízeních;
- rodiny ze sociálně vyloučených lokalit;
- rodiny osob závislých na alkoholu, drogách a hazardních hrách;
- zadlužené domácnosti, neplatiče nájemného.

V této souvislosti zdůrazníme důležitost monitoringu těchto skupin osob:

- osoby opouštějící nápravná zařízení (data Ministerstva vnitra; Policie ČR; Probační a mediační služby; vnitřní statistiky sociálních kurátorů MMB; zařízení pro výkon trestu);
- osoby opouštějící školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy (data Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva zdravotnictví);
- drogově závislí (data Ústavu zdravotnických informací a statistiky, Státního zdravotního ústavu, Ministerstva zdravotnictví; Ministerstva vnitra; Policie ČR; hygienických stanic; ambulantních a lůžkových psychiatrických zařízení; vnitřní statistiky kurátorů MMB, nestátních neziskových organizací zabývajících se drogově závislými);
- imigranti (data Ministerstva vnitra, Ministerstva práce a sociálních věcí; vnitřní statistiky kurátorů MMB, nestátních neziskových organizací zabývajících se imigranty);
- oběti domácího násilí (data Ministerstva vnitra, nestátních neziskových organizací zabývajících se pachatelí a oběťmi domácího násilí);
- tělesně a duševně handicapovaní (data Ministerstva zdravotnictví; Ministerstva práce a sociálních věcí; Správy sociálního zabezpečení; ústavů sociální péče).

6. MONITORING KVALITY A KAPACITY SLUŽEB ODBORNÉHO PORADENSTVÍ

²³ Na základě konzultací se zástupci Farní charity Beroun

Sociální služby jako prevence negativních projevů bezdomovectví²⁴

Jedná se o služby, jejichž úkolem je snížení počtu bezdomovců a jejich snížení negativního vlivu tohoto celospolečenského jevu ve městě. Sociální služby jsou tak bezdomovcům poskytovány zčásti i tehdy, kdy o ně fakticky nestojí, je to však stále jedna z mála šancí, jak tyto lidi alespoň částečně navrátit do běžného života. Jedině sociálním kontaktem obnovíme jejich ztracenou důvěru a následně možná i nalezneme cestu, jak těmto lidem pomoci.

1. PODPORA STÁVAJÍCÍCH TERÉNNÍCH PROGRAMŮ

Služba terénního programu je určena především pro ty, kteří nevyžívají jiných sociálních služeb. Cílem této služby je tyto lidi vyhledat a následně monitorovat místa, kde se zdržují.

Dle našich zkušeností je výrazným problémem bezdomovců nedostatečná orientace v naší společnosti, tito lidé neznají svoje práva a povinnosti, nerozumí normám a pravidlům společnosti, nemají dostatečné informace o pomoci, která je jim nabízena. Terénní služba je pak velmi důležitá především proto, že je dostupná komukoli a kdykoli, nabízí se v prostředí klientů, je nejméně vázaná na finance, je pružná a dokáže reagovat a pomoci rychle.

Velmi důležitá je tato služba v souvislosti s častou absencí dokladu totožnosti, vyřízení této úřední záležitosti s podporou terénního pracovníka může být fází pomoci, jedinec tak může získat s pomocí sociální služby alespoň minimální finanční prostředky ze systému sociálního zabezpečení státu. Efektivní je v tomto případě spolupráce pracovníků terénní služby s úředníky státní správy, hlavní překážkou k úspěšnému získání platného průkazu totožnosti je často nedostatek financí.

2. PODPORA NÍZKOPRAHOVÉ DENNÍHO CENTRA

I lidé bez domova potřebují i místo k odpočinku či očištění. Nízkoprahové centrum se tak může stát první viditelnou pomocí na cestě k opětovnému zařazení člověka do společnosti. Pokud by se tato služba ve městě nevyskytovala, na ulicích Berouna by se objevovalo větší množství pozornosti a pohoršení budících osob. Tito lidé by se neměli možnost vysprchovat, vyprat si prádlo, vykonávat osobní potřeby venku. Zanedbaně vypadající lidé by také obtížněji navazovali kontakt s úředníky při svém jednání s úřady a zaměstnavateli. Je také dokázáno, že klienti pouze po uspokojení základních potřeb projevují zájem o trvalejší změnu svojí životní situace. To, že se vysprchují, čistě obléknou jim pomůže k tomu, aby na ulici nevyčnívali z davu a připadali si jako ti ostatní.

V této souvislosti zmíníme téma umístění Denního centra ve středu města, které se zdá být dle ohlasů veřejnosti problematické. Přemístění zařízení nepovažujeme za vhodné. Problém by se tak přesunul pouze do jiné lokality, kde by sice byl méně na očích obyvatel města, ale kde by pak mohly vzniknout

²⁴ Je třeba si uvědomit, že někteří lidé si život na ulici zvolili jako životní styl a nemají zájem to měnit. Často se jedná o lidi, kteří trpí závislostmi nebo psychickými poruchami. Tito lidé se již ani nechtějí do společnosti zpátky začlenit. Podíl těchto lidí se často zveličuje, dle poskytovatelů služeb však tento podíl nepřesahuje více než 5 – 10 %, řada odborníků však pojem „dobrovolné bezdomovectví“ dokonce i odmítá. Často se stává, že se lidé se stavem bezdomovců identifikují až po několika neúspěšných pokusech o začlenění do většinové populace.

případně zcela nové a dosud netušené komplikace. Ze zkušeností i z jiných měst víme, že by bezdomovci ze středu města nezmizeli, naopak by se pro ně tak potřebné sociální služby staly méně dostupnými. Z našeho pohledu se umístění nízkoprahového centra v rámci města zdá efektivní.

3. PODPORA SOCIÁLNÍ SLUŽBY NOCLEHÁRNÝ(NEBYROKRATICKÁ, LEHCE DOSTUPNÁ SLUŽBA)

- pro osoby, pro které není momentálně jiná forma ubytování možná z důvodu byrokracie a časové náročnosti;
- krátkodobé ubytování po dobu, než se problém klienta vyřeší jiným způsobem.

4. MONITORING POČTU OSOB BEZ PŘÍSTŘEŠÍ NA ÚZEMÍ MĚSTA

Na základě našich zkušeností doporučujeme vytvořit „bezdomovecké mapy“ města prostřednictvím kooperace zástupců Městské policie, Policie ČR a terénních sociálních služeb.

5. MONITORING BEZDOMOVECKÉ POPULACE NA ÚZEMÍ MĚSTA PROSTŘEDNICTVÍM MĚSTSKÉ POLICIE BEROUN

Zvýšení počtu sociálních pracovníků

Jak jsme již zmiňovali, navázání kontaktu s osobami žijícími na ulici není vždy jednoduché, je výsledkem dlouhodobé a usilovné práce jednotlivého sociálního pracovníka. Pro úspěšnou intervenci je potřeba navázání bližšího a důvěrnějšího vztahu s uživatelem služby, hlubší proniknutí do problému a tedy „neomezený“ časový prostor na práci s jednotlivci.

Podpora zaměstnanců v sociálních službách

Cílem je snížit tlak na pracovníky v sociálních službách a preventivní působení proti syndromu vyhoření. V této souvislosti zmiňujeme důležitost zajištění ochrany zdraví zaměstnanců, kteří přicházejí do styku s rizikovou populací. Je nutné si uvědomit, že může dojít k nákaze kožními infekcemi, TBC, hepatitidou apod., z tohoto důvodu doporučujeme sociálním pracovníkům podstoupit potřebná očkování.

Komunikace poskytovatelů sociálních služeb a orgánů státní správy a samosprávy

Cílem by mělo být rozšíření a zkvalitnění vzájemné spolupráce mezi jednotlivými státními a nestátními institucemi v regionu.

Pro to, aby byly problémy osob bez přístřeší řešitelné, je nutná spolupráce a komunikace:

- poskytovatelů sociálních služeb;
- poskytovatelů sociálních služeb se zaměstnanci ÚP v rámci vyřizování sociálních dávek;
- poskytovatelů sociálních služeb s ÚP v rámci aktivizačních a motivačních programů;
- poskytovatelů sociálních služeb se zaměstnanci sociálního odboru v rámci vyřizování potřebných dokladů;
- poskytovatelů sociálních služeb se zdravotnickými zařízeními v regionu.

Tato komunikace by měla vždy vycházet ze společného cíle a z principů komunikace dvou vzájemně si rovných subjektů.

9.2. Oblast zdravotnictví

Naše závěry vyplývají ze zkušeností poskytovatelů sociálních služeb.

1. ZDRAVOTNÍ OSVĚTA MEZI BEZDOMOVCI PROSTŘEDNICTVÍM MOBILNÍHO ZDRAVOTNICKÉHO TÝMU²⁵

Vedle fyzického zdraví nelze zapomínat na vzájemný vztah mezi bezdomovectvím a psychickými poruchami a na jejich vzájemnou podmíněnost. Tito lidé velmi často své zdravotní problémy neřeší, ty pak přechází do chronického stadia.

2. ZŘÍZENÍ ZDRAVOTNICKÉ SLUŽBY URČENÉ OSOBÁM BEZ PŘÍSTŘEŠÍ

Ideálním řešením by bylo zřízení speciálního zdravotnického centra jako formy nízkoprahové zdravotní služby.

3. ZŘÍZENÍ LŮŽEK NÁSLEDNÉ PÉČE URČENÉ OSOBÁM BEZ PŘÍSTŘEŠÍ

V regionu chybí lůžka následné péče pro doléčení osob propuštěných z nemocnice. Poskytovatelé mají časté zkušenosti s tím, že pacienti z řad bezdomovců, kteří se po hospitalizování ocitají zpět na ulici, nejsou ještě fyzicky soběstační, potřebují prostor na doléčení, případně následnou ošetřovatelskou službu, která jim není nabídnuta. Tito lidé se často dostávají do koloběhu nemocnice-

²⁵ V současné tuto službu zastupuje Terénní služba FCH. Toto řešení však nepovažujeme za dostatečné.

ulice- nemocnice- ulice atd. Poskytovatelé sociálních služeb jim však nejsou schopni nabídnout alternativu, nemají potřebné možnosti, zázemí či personál.

5. ZEFEKTIVNĚNÍ KOMUNIKACE ZDRAVOTNICKÝCH ZAŘÍZENÍ A POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

9.3. Oblast zaměstnanosti

Ztráta zaměstnání je buď příčina, nebo následek bezdomovectví. Přitom opět jediný způsob, jak se z bezdomovectví dostat, je najít si práci a vydělat dostatek peněz na adekvátní bydlení. Získání zaměstnání je pro bezdomovce velmi složité z důvodu nízké kvalifikace či ztráty pracovních návyků, navíc ztížené předsudky společnosti.

V této oblasti je z našeho pohledu velmi důležitá spolupráce zástupců města, zaměstnanců pracovních a sociálních úřadů, místních zaměstnavatelů a Farní charity Beroun. Zaměstnání (možnost výdělků) by mělo být nabídnuto především předem vytipovaným jedincům.

Možné kroky rozdělené z hlediska heterogenity cílové populace:

- motivační kluby pro lidi z řad bezdomovců, kteří navenek deklarují, že o získání práce neusilují;
- zavedení aktivit typu „chráněných dílen“ pro občany, které nemají potřebné pracovní návyky;
- nabídka veřejně prospěšných prací;
- nabídka cílených rekvalifikačních kurzů, která by zohlednila charakteristiku cílové populace (zadluženost, exekuce, nízká vzdělanost a kvalifikace, předsudky majoritní společnosti, ztráta pracovních návyků, případně špatný zdravotní stav). V této souvislosti zmiňujeme potřebu nabídky cílených motivačních programů apod.
- motivace zaměstnavatelů - usnadnit zaměstnavatelům podmínky pro zaměstnávání a tím je motivovat k zaměstnávání většího počtu osob;
- individuální podpora klientů ze strany sociálních pracovníků tak, aby byli schopni si pracovní místo získat a udržet.

9.4. Problematika „brownfields“ na území města

Na území města se nacházejí nevyužívané a chátrající lokality, jako jsou prostory bývalých průmyslových podniků, nevyužívané nádražní plochy, nevyužívané nádražní budovy apod. Na těchto místech se v současné době shlukují bezdomovci, sběrači kovů apod. Je důležité vzniku těchto lokalit předcházet, využít je k rozvoji města, jednat s vlastníky apod. Strategie optimálního opětovného využití

je pro každý brownfield jiná, podle toho, jaká je současná situace v rámci daného území, doporučujeme při řešení problému také zohlednit přání občanů Berouna, případně turistů a podnikatelů.²⁶

9.5. Prevence rizikového jevu bezdomovectví

Město by mělo do budoucna klást důraz především na podporu rodin, podporu zaměstnanosti v regionu, dostupnost sociálního bydlení, prevenci před vystěhováním např. poskytováním půjček na nájemné a zvýšení finanční gramotnosti ohrožených skupin obyvatelstva.

9.6. Informovanost veřejnosti o problematice bezdomovectví

V dnešní společnosti zaměřené na mládí, úspěch a bohatství je problematika bezdomovectví svým způsobem stále tabu. Proto by se o tomto problému mělo veřejně mluvit a tím by se zajisté pohled veřejnosti, případně i potencionálních zaměstnavatelů na tuto problematiku změnil.

Je nutné si uvědomit, že tento problém se týká každého člověka, bezdomovcem se může stát kdokoli. Navrhujeme například realizovat semináře pro zaměstnance MěÚ, případně pro novináře, v rámci kterých by měly možnost problematiku bezdomovectví pochopit a v budoucnu k ní citlivěji přistupovat.

V této souvislosti také zmíníme fakt, že se v médiích se v posledních letech objevilo několik případů napadení bezdomovce. Prostřednictvím komunikace s veřejností lze také preventivně působit proti tomuto negativnímu jevu, který s sebou fenomén bezdomovectví přináší.

Vhodné jsou prezentace „dobrých příkladů“, příběhy osob žijících na ulici.

²⁶ Např. bytová zástavba, rekreační zóna, nákupní zóna apod..

9. SEZNAM POSKYTOVATELŮ SLUŽEB PRO DANOU CÍLOVOU SKUPINU

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ - AZYLOVÝ DŮM A DŮM NA PŮL CESTY BEROUNKA

Sídlo: Komunitní centrum, Bezručova 928, 266 01 Beroun

Telefon: 311 611 725, 311 611 724, 311 510 653

E-mail: cckberoun@o2active.cz, beroun@cervenkyriz.eu

Kontaktní osoba: Renáta Roubalová

Co nabízíme:

44 lůžek, 13 pokojů

- Azylové bydlení
- Dům na půl cesty
- Sociální a základní právní poradenství a pomoc
- Komu:
- Matky s dětmi
- Oběti domácího násilí
- Mládež opouštějící ústavní výchovu

Vytíženost služby:

- Obsazeno 12 pokojů

FARNÍ CHARITA BEROUN - DENNÍ CENTRUM PRO OSOBY BEZ PŘÍSTŘEŠÍ

Sídlo: Komunitní centrum, Bezručova 928, 266 01 Beroun

Telefon: 311 516 657

E-mail: dennicentrum@charita-beroun.cz

Kontaktní osoba: Mgr. Soňa Křikavová

Provozní doba:

Každý den 8.00-15.30

Co nabízíme:

- Umožnění hygieny
- Poskytnutí stravy
- Pomoc při vyřizování běžných záležitostí
- Pracovně aktivizační program
- Úschovna osobních věcí
- Pomoc psychologa, právní poradenství
- Pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou

Komu:

Osoby bez přístřeší a v krizi

FARNÍ CHARITA BEROUN - AZYLOVÝ DŮM U SV. JAKUBA A NOCLEHÁRNA

Sídlo: Roháče z Dubé 131, 266 01 Beroun - Zavadilka

Telefon: 311 621 783, 724 216 051

E-mail: advsjakuba@charita-beroun.cz

Kontaktní osoba: Bc. Marcel Stanovský

Provozní doba:

Ubytovna - nepřetržitá služba - příjem klientů denně 8.00 - 21.00

Noclehárna: 18.00 - 8.00 - příjem klientů 18.00 - 21.00

Co nabízíme:

Ubytování/Nocleh

Sociální rehabilitace

Zajištění podmínek pro osobní hygienu- včetně možnosti vyprání prádla

V případě krize materiální pomoc (potraviny, ošacení, hygienické potřeby)

Základní sociální poradenství, pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů

Komu:

Muži starší 18 let bez přístřeší v krizové situaci

FARNÍ CHARITA BEROUN - TERÉNNÍ PROGRAM

Sídlo: Komunitní centrum, Bezručova 928, 266 01 Beroun

Telefon: 725 923 098

E-mail: jakubd.fchberoun@seznam.cz

Kontaktní osoba: Mgr. Jakub Dutka

Provozní doba:

Terénní program pro osoby bez přístřeší - PO - PÁ

Sociálně aktivizační program pro rodiny s dětmi - PO - PÁ - dle telefonické domluvy

Co nabízíme:

Terénní program pro osoby bez přístřeší - minimalizování rizik spojených s „životem na ulici“, podpora návratu těchto osob do společnosti - základní sociálně právní poradenství, informace - pomoc se zajištěním dokladů, doprovod a pomoc v komunikaci s úřady - zprostředkování návazných služeb, pomoc se zajištěním stravy, lékařské péče

Sociálně aktivizační program pro rodiny s dětmi - mimoškolní aktivity a zájmové kroužky - smysluplné trávení volného času dětí ohrožených sociálně patologickými jevy - doučování dětí 1. stupně ZŠ

Komu:

Terénní program pro osoby bez přístřeší

osoby bez přístřeší, osoby ohrožené sociálním vyloučením

Sociálně aktivizační program pro rodiny s dětmi

děti a rodiny ze sociálně a ekonomicky znevýhodněného prostředí, děti ohrožené sociálně patologickými jevy

FARNÍ CHARITA BEROUN - AZYLOVÝ DŮM PRO MATKY/OTCE S DĚTMI V TÍSNĚ LOCHOVICE

Sídlo: Lochovice 42, 267 23 Lochovice

Telefon: 606 081 603

E-mail: adsvjosefa@charita-beroun.cz

Kontaktní osoba: Eva Andrušková

Provozní doba: Nepřetržitě - příjem klientů denně od 7.00-21.00

Co nabízíme:

Azylové služby pro matky nebo otce s dětmi, případně celé rodiny bez přístřeší

Poskytnutí ubytování, podmínky pro osobní hygienu, pomoc při zajištění stravy

Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů, obstarávání osobních záležitostí

Základní sociální poradenství, psychologické poradenství, aktivizační služby

Komu:

Matky, případně otcové s nezletilým dítětem/děťmi bez přístřeší a v hmotné nouzi, úplné rodiny bez přístřeší nebo v hmotné nouzi, rodiny bezprostředně postižené živelnou pohromou, matky v pokročilém stádiu těhotenství bez přístřeší n oběti domácího násilí, osoby komerčně zneužívané n osoby žijící v sociálně vyloučených skupinách n imigranti, azylanti

PORADNA PRO OBČANSTVÍ OBČANSKÁ A LIDSKÁ PRÁVA

Sídlo: pobočka Beroun, V Pražské bráně 71, 266 01 Beroun

Telefon: 724 701 606, 724 701 604

E-mail: aneta.budova@poradna-prava.cz, helena.sebkova@poradna-prava.cz

Kontaktní osoba: Aneta Budová, DiS., Helena Šebková, DiS.

Provozní doba:

ÚT – ČT - 8.00-16.00 (kancelář pobočky) - ostatní dny - po předchozí tel. domluvě

Co nabízíme:

Základní sociální poradenství- výchovné, vzdělávací, aktivizační činnosti

Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím

Sociálně-terapeutické činnosti

Pomoc při uplatňování práv a zájmů

Podpora a nácvik rodičovského chování, pomoc s vedením domácnosti

Doprovod při vyřizování záležitostí na úřadech, pomoc s hledáním práce, bydlení

Dluhové poradenství

Řešení sporů pomocí mediace, v odůvodněných případech i právní zastoupení

Komu:

Rodiny s nezaopatřenými dětmi, ohrožené v důsledku dlouhodobé krizové situace

Senioři

Osoby propuštěné z výkonu trestu, vazby

MAGDALÉNA, O.P.S. - TERÉNNÍ PROGRAM BEROUNSKO

Sídlo: Komunitní centrum, Bezručova 928, 266 01 Beroun

Telefon: 734 622 261, street - 734 622 260

E-mail: teren.be@magdalena-ops.cz, sklenar@magdalena-ops.cz

Kontaktní osoba: Bc. Ondřej Sklenář

Co nabízíme:

Kontaktní práce

Informační servis, sociální poradenství

Výměnný program, sběr odhozeného injekčního materiálu

Distribuce zdravotnického materiálu

Zprostředkování kontaktu s návaznou péčí

Komu:

Uživatelé návykových látek

Rodinní příslušníci uživatelů návykových látek

LOMIKÁMEN, O.S.

Sídlo: Jiná káva, U kasáren 191, 266 01 Beroun

Telefon: 311 612 428, 608 050 626

E-mail: info@lomikamen.cz

Kontaktní osoba: Bc. Jan Rohlena

Co nabízíme:

Služba sociální rehabilitace: RE-START

Upevnění nebo prohloubení znalostí a dovedností umožňující vést samostatnější život.

- poradenství při samostatném bydlení
- krátkodobá výpomoc při zvládnání domácnosti (vaření, úklid, hospodaření s penězi)
- krátkodobá výpomoc při péči o vlastní osobu
- podpora při plánování volného času
- podpora při uplatňování práv a zájmů
- nácvik komunikačních dovedností a případný doprovod při kontaktech s úřady
- poradenství při hledání zaměstnání
- nácvik pracovních dovedností, možnost vyzkoušet si samostatně pracovat

Služba sociálně terapeutická dílna: DÍLNA JINÁ KÁVA

Služba pro obnovení nebo získání základních pracovních návyků. Možnost vyzkoušet si a naučit se samostatně pracovat v provozovně Jiná káva na pozicích: pomocný kuchař / barman.

Komu:

Lidé s psychickými problémy

10. MAPA LOKALIT OHROŽENÝCH SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM

Zdroj: Mapové přílohy Strategického plánu rozvoje města Beroun (DHV, 11/2005)

evropský
sociální
fond v ČR

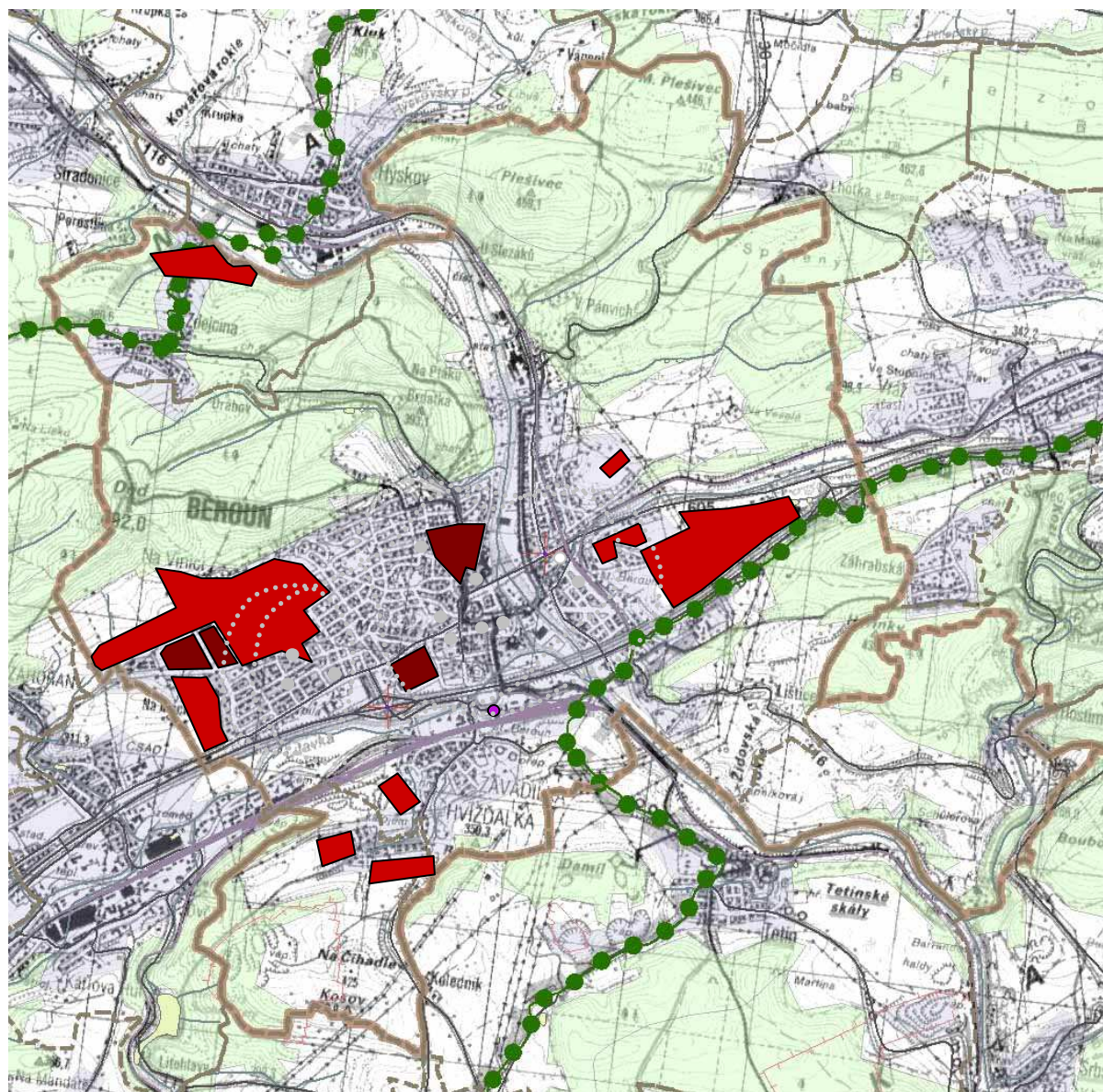

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

- rozvojové plochy bydlení
- areály vhodné k přestavbě

- hranice obce Beroun
- lesy
- souč. zastavěné území

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz